Бүх орон нутаг дахь пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Хэтэмнай 1921 оной ...рэлин 21-һээ гарана. | № 300 (18323). | 1989 оной декабрин 31, воскресени | Сэн 3 мүн.

ТАБАН ЖЭЛ ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

ГАДАҺАНАЙ НҮХЭҺӨӨ ГАРААГҮЙБДИ...

...УБИЛГАН шэнэдхэлгые хүн зон элдэб ...ар сэгнэнэ. Энэ хадаа партиин алдуу ...ье зон дайралдана, ороноймнай эко-...ико доройтоо, ажалшадай журам муу-... юрэдөө, засаг түрын зүгһөө жолоо ...даа гэлдэнэ.

...ба хэзбэшье дээрэһээ эхилһэн хубй-...ые арад зон дорофоо дэмжэн, гурим ...н, шанга журамай түлөө өөһэдөө тэм-... хэрэгтэй бэшэ аал? Өөһэдымнай жу-...а шангаар баряагүй һаа, өөһэдымнай ...ар ажаллажа, социально-экономичес-...айдалаа өөдэнь татаагүй һаамнай, ма-...тулөө хэн оролдохо болоноб?

...билган шэнэдхэлгын эхилһээр олон ...н һайн тээшээ хубилаа гэжэ обёорхо ...тэй байлаа, нүхэд. Айнгүй, эшэнгүй-..., түшэг хэшэгнай байһан түрэл хэлэ-...гээ хуби заяан тухай һанаһанаа сэхэ ...ондоо, һайн һайхан ёһо заншалнуудаа һэр-...н түлөө тэмсэжэ эхилһэмнай юунһээ-...сэгнэй!

...5 оной урда тээ М. Очировай «Бу-...ууд зандаа үлэхэ гү, али...» гэһэн бэ-...партийна газетын нюурта барлагдаха ...а гү—үшөө мэдэгдэгүй.

...эл хэлэнэйнгээ саашанхи хуби заяа-...түлөө һанаагаа зобохо, үндэһэн соё-...налбаруулан бадаруулха гэшэмнай ...онализмтай нэгэ унгитай бэшэ бшуу.

...өө һургуулида түрэлхи хэлэеэ, лите-...ураяа һайнаар заалгаа, онол аргыень ...аруулга хадаа хизаар ороноо шэн-...тэй хэзээ хэзээнэйхиһээ нягта холбоо-...Нэгэ үгөөр хэлэбэл, һуралсал хүмүү-...хоёрые хоорондоонь таһаршагүй ...ототойгоор ябуулха гэзэшэмнай эндэ-...баһал эхитэй.

...өө хаа хаанагүй уг гарбалай асуудал ...ар табигдадаг болонхой. Түбэй газе-...дые уншахада, агууехэ ород арадай-

...ЫНЭН ...АЛАГШ

...л соо хэлэгдэ... ...харуулһан хубсэ... ...эхилээд, юрэдө... ...ргтэй болоһон э... ...рагшадай үнэнэ... ...ч тула театр ...ндоо мэргэжэ... ...эн тусхай алба...

...ые хэрэгтэй ...һэнэй хойно ...артистнууд ур... ...долшодой гер... ...ка оёһон хубсэ... ...гример-парикма... ...эһэн парик г... ...амбай зүүжэ, х... ...да гараад, бэлө... ...харуулна бшуу... ...мэргэжэлтэй ...улые нэрлэбэл, ...СР-эй соёлой ...мэрилэгшэд М... ...А. Т. Болоно... ...олон жэлдэ...

...эрэр хүдэлжэ... ...гоо хүндэтэй ...уханова, Т. Г. ...Гиэамова, Г. Б. ...рхеева гэгшэд

М. БАЯН.

...й арадай де... ...даар республик... ...дэй Советэй ...нэгдэхи орлог... ...Константинович ...эгдэһэн байна. ...н хоёрдохи х... ...эй хинагшадай ...ртео.

...ликын профсо... ...хоорондын ...болоо гэжэ м... Энэ конферен... ...коюзуудай о... ...түрүүлэгшэ Н... ...хэһэн элидхэ... ...элгын тоосоон... ...и хуудаһанда ...э шэнэдэр бии... Депутадай үг... ...ршэг доро... ...ртэ арадай и... ...'лаан-Удын г... ...зо депутат С. ...эрхэ байда... ...амалай үүрг... ...уудаа мэдүү...

...а. 9.15, 12.1... ...тухай хөөрэл... ...5 — Хүгжэм. ...05, 11.05 — Д... ...5 — «Граница... ...итэй уран ... ...3-дахи сери... ...— «Шэнэ... ...хото» — оче... ...ан үмэнэй... ...3.30 — Буряад... ...9.05 — Буряад... ...й 50 жэлдэ... ...ртист Д. Даш... ...55 — Буряад... МОСКВА ...нойрсогто... ...15 — Спорт... ...2.00 — Время... ...долга» — З... ...аанай филь...

...анай удаадаа... 31-дэ гара...

...едактор ...ГАРМА...

Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо, баледэй академическэ театрай коллективтэ

...дэтэ нүхэдүүд!

...ад совет мэргэжэлтэ искусствын түүхэдэхи ...шагта үдэрөөр — 50 жэлэй ойн баяраар ...эй обком, Буряадай АССР-эй Верховно Со-Президиум ба Министрнүүдэй Совет Буряа-...рэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй ...ическэ театрай коллективые үнэн зүрхэн-...аршална.

...ондо байгуулагдаһан театр Совет Буряадай ...н искусство хүгжөөхэ шэнэ шатада эхи та-...ин. Хүгжэмтэ драмын жанр нэбтэрүүлхэһээ, ...а оперо болон баледүүдые байгуулхаһаа эхи-...городой ба дэлхэйн классикын туйлай өндө-...удые табиха хүрэтэрөө зам тон богони саг-...алһан байна.

...ад хүгжэмтэ театрай түүхын эхиндэ ород ...үгжэмтэ ба театральна искусствын гайхам-...түлөөлэгшэд байһан байгаа. Тэдэнэрэй дун-...позиторнууд М. Фролов, Р. Глиэр, В. Мо-...н, П. Бердинский, балетмейстернүүд И. Мои-...И. Арсеньев, Т. Глязер, М. Заславский, уран ...ад А. Тимин, М. Шестакова болон бусад ...Үндэһэн искусствые байгуулгада тэдэнэрэй ...ан хубита сэгнэшэгүй өндө.

...нэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар театрта ...й буряад хүгжэмшэд, хатаршад, режиссер-...үмүүжүүлэгдээ. Тэдэнэй нэрэнүүдээр арад ...огорхохол ёһоороо омогорходог. Эдэмнай гэ-...ССР-эй арадай артистнууд Г. Цыдынжапов, ...ьянова, Л. Линховоин, РСФСР-эй арадай ...нууд Б. Балдаков, Н. Петрова, В. Лыгденова ...бусад болоно.

...н жэл соо театр баян репертуар байгуулжа, ...ческа зохёолнуудые нэбтэрүүлхэ талаар ба-...тэ амжалтануудые туйлаа. Театрай ендэр ...дэлхэйн ба Эсэгэ ороной классикын 200 га-...жэгүүд табигдаа. «Академическэ» гэһэн хүн-...дэтэ нэрэ зэргэ зүүхэл ёһоосоо зүүжэ ябана. 1989 оной намар Москва ба Ленинград хотонуудта ойн баярай зохёохы тоосоото онцерт үгэхэдөө, гүйсэдхэхы бэлиг шадабаряара харагшадые баярлуулжа, театрай коллективэнэ нэрэеэ үшөө дахин батадхаа һэн.

Совет Буряадай искусствые манай орон дотор ба хилын саана ёһотойгоо түлөөлдэг театрай түрүү солистнууд К. Базарадаевай, Д. Дашиевай, Г. Шойдагбаевагай, О. Ворованай, В. Бальжинимаевай, Б. Бороевой, Е. Самбуевагай, Ю. Муруевай, В. Ганженкын, А. Павлекын, Т. Дудеевагай амжалтануудаар бидэ омогорхонобди.

Республикын ажалшадые соёлой ба эстетическэ талаар хүмүүжүүлхэ хэргтэ театр горитой хубитаяа оруулна. Үйлэдбэрнин участогууд дээрэхи шефскэ концертнүүдэй үлөө, концертнэ бригаднуудай хүдөө нютагууда гарадаг байһанай, республикын районуудта Буряадай Литература болон искусствын заншалта болоһон үдэрнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байһанайтнай түлөө арад зон таанадта баяр баясхалан хүргэнэ.

Мүнөө үедэ үндэһэн соёл хүгжөөлгэдэ обществынехэ анхарал хандулжа байхада, театрай амжалтануудай хажуугаар шиндхэгдэхэ зэргэтэй зохёохы орёо асуудалнуудшье харагдана.

Театр соохи интернациональна харилсаанай 50 жэлэй дүй дүршэл, юхёохы ажалтанай арга боломжонууд, эрхим һайн кадрнууд, мүн бүгэдэ хүн түрэлтэнэй соёлой орьёлнууд өөдэ гараха эрмэлзэлынь эдэ зорилгонуудай шиндхэгдэхэ байһанда бата этигэл найдал үгүүлнэ.

Бидэ театрай коллективые табин жэлэйнь ойн баяраар үнэн зүрэнһөө амаршалаад, таанадта зохёохы шэнэ амжалтануудые, дэлхэйн хүгжэмтэ ба театральна искусствын шэнэ үндэрнүүдтэ хүрэхые, элүүр энхые, зол жаргал, ажана тэнинглэн байдал хүсэнэбди.

КПСС-эй Буряадай обком | Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум | Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет

ГАДАҺАНАЙ НҮХЭҺӨӨ ГАРААГҮЙБДИ...

...шье түлөөлэгшэд уг гарбал тухай хөөрэл-...дөө үүсхэдэг болонхой. Харин уг гарбалаа мэдэхэ ябадал хизаар ороноо шэнжэлгын горитойхон һалбари болоно.

«Угай бэшэгэй ула мүрөөр» гэһэн ниитэ гаршаг доро нёдондо Улаан-Удэдэ олониитын түлөөлэгшэдэй үргэн хабаадалгатайгаар республиканска «түхэреэн стол» эмхидхэгдээ һааб даа. Һүүлдэнь Сэлэнгын буряадуудай угай бэшэгээр «түхэреэн стол» болоо гэжэ хэблэлдэ уншаа һэмди.

Һаахан манай нютагта уг гарбалай асуудалаар «түхэреэн стол» болоо һэн. Манай нютагһаа ургажа гараад, Улаан-Удэдэ, Хоридо, Нарһатада ажаллажа байдаг хүбүүд, басагаднай уригдаа. Аргагүй һонин хөөрэлдөөн болобо гэжэ айлшадай зүгһөө сэгнэлтэ үгтэнэн байха.

Энэ «түхэреэн» столдо бэлдэхэ хэрэгтэ һурагшад угаа эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Тэдэнэр угайнгаа «модые» гэхэ гү, али **нарбаалжануудые** олоор бэлдэ. Зарим нарбаалжануудта дээшээ хоридохи үе болотор «мүр мушхэгдөө» гээшэ. Эгэтын-Адагта ажаһуудаг зон Түшээтэн, Бадлатан, Дашабалтан гэхэ мэтээр аргагүй ехэ-ехэ бүлэгүүд болоо хубаардаг байшоо. Уг гарбалайнгаа нарбаалжанууде зураха байхадаа, үхибүүд аргагүй ехээр һонирхожо, ухаан заяандаа оруулаагүй ябаһан юумэеэ мэдэжэ абаха, нэгэ класста һурадаг нүхэртээ түрэл байһанаа гэнтэ мэдэлсэхэ жэшээтэй байба ха юм.

Уг гарбалайнь нарбаалжануудые бүтээхэ хэрэгтэ ажалай ветеран, ноябриин эхээр наян наһаяа тэмдэглэһэн Р. Э. Эрдынеев үхибүүдтэ ехэ туһа хүргөө. Одоо компьютер шэнги һонор тархитай энэ хүн нютаг нугынгаа бүхы хүн зоной уг гарбалые арбан хургандаал адляар мэдэдэг.

Иимэ хүнүүд алишье нютагта байхал даа. Тэдэнэйнгээ мэндэ ябахада, уг гарбалаа асуужа, һарбаалжанууде бүтээжэ абаха гэзэшэ тон гүнээгы удха шанартай гэжэ ойлгогдобо. Юуб гэдэ, уг гарбалаа һайнаар мэдэхэ гээшэдиршүүлдэ хүмүүжүүлхы ехэ удха шантай.

Нэгэдэхеэр, иимэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаа, һурагшад нютагайнгаа аха заха нине шэнэ нюдөөр, обёоржо, үнэн зүрхөө хүндэлжэ һураха байна.

Хоёрдохёор, уг гарбалаа мэдэлгэ үхибүүдэй патртическа хүмүүжэлдэ шэнэ шата болоожогэнэ.

Гурбадахяа элинсэг хулинсагууд тухайгаа мэдэжэ ахадаа, тэдэнэр тухайгаа домогуудые длахадаа, уг гарбалайнгаа эхи табигшадтайулзаһан шэнги, тэдээндээ дутэ болоно. Угжэ элинсэг хулинсагуудайнгаа ажаһуун нютагай байгаалиие аршалан хамгаа, наринаар сахиха мэдэрэлтэй болонобшуу. Тиихэдээ энэмнай экологическа ха шанартай болоно бэшэ аал?

Юундэ гэжэ бэшэнэбши гэхэдэ, элинсэг хулингуудная түрэл нютагаа һайхаанаар сахиг, хэрэгтэ хэрэггүйдэ модошье отолхогүй бургааһашье хухалхагүй, булагай эхини бузарлахагүй, уһа гол руу сайдам оруулагүй гэхэһээ эхилээд, угаа нарин байһ гэжэ мэдээжэ ха юм даа.

Урдаг ангуушад агнууридашье гарахадаа, ан рөөһэдые гам хайрагүйгөөр хюдадаг бгаагүй, тон лэ хэрэгтэйгээ олзолоод бадаг байһан шуу. Мүнөө зарим зон маянынгаа зайн галаар ангые һаргаажа, шоожо, эрлиг муухайгаар хюдадаг хэбтэй агша!...

Уг гарбалайнгаа һайн һайхан ёһо заншалые эр үетэндөө, шабинартаа ойлгуулха гээшэ идэнэй—багшанарай нангин зорилго болно.

Энэ алаар түрэлхидшье холоһоо хараад байхай, дундуур оролсохо уялгатай. Эхэ эсэгэ нээ уг гарбалаа хүндэлдэг заншалтай бигаа һаа, тэрэниень үри бэнэрынь заатай халажа абаха ха юм.

Шэ жэлэй гарахаяа байхада, һанаһан бодоһон юумэеэ түрэл газетынгээ нюурта хэлэхэ һанаан түрэһэн юм. Түрэл Буряад ороноойнгоо бүхы багшанарые, түрэлхидые Шэнэ жэлээр халуунаар амаршалаад, элүүр энхые хүсэхэ зуураа, уг изагуураа, түүхэ домогоо сахижа ябаял гэжэ уряалха гээ һэм.

Ц-Х. ЖАМЬЯНОВА,
Яруунын районой Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин буряад хэлэнэй, литературын багша, Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ

Республикын театральна искусствые хүгжөөхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар Буряадай АССР-эй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо гэбэл:

«БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АРТИСТ»

Андреев Виктор Георгиевичто — баледэй солист, Буряадай АССР-эй габьяата артист,

Багадаев Григорий Михеевичтэ — оперын дуушан, Буряадай АССР-эй габьяата артист,

Игнатьев Олег Владиславовичта — театрай ахамад балетмейстер,

Окладников Сергей Георгиевичто — хоорой дуушан, Буряадай АССР-эй габьяата артист,

Дашицыренова Дамдин-Сурун Пурбуевнада — оперын дуушан, Буряадай АССР-эй габьяата артистка,

Хусаева Галина Анатольевнада — баледэй артистка, Буряадай АССР-эй габьяата артистка.

«БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТ»

Косенко Валентин Сергеевичтэ — оперын дуушан,
Раднаев Максим Гомбоевичто — оперын дуушан,
Цыденжапов Баир Цыремпиловичтэ — хоорой артист,
Базарова Виктория Жамьянгоржиевнада — оперын дуушан,
Белецкая Наталья Гавриловнада — баледэй артистка,
Галсанова Доржи-Ханда Цыдыповнада — оперын дуушан,
Иданова Любовь Ивановнада — баледэй артистка,
Кондратьева Людмила Ивановнада — баледэй артистка,
Рафалович Людмила Михайловнада — концертмейстер,
Соскинова Эльвира Матвеевнада — хоорой артистка.

«БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЕЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ»

Ирхеева Суржана Раттановнада — театрай костюмернэ цехые даагша.

• • •

Республикын театральна искусствые хүгжөөхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба гэбэл:

Арсаланов Абида Арсалановичые — РСФСР-эй габьяата артист,

Павленко Алексей Николаевичые — баледэй солист, РСФСР-эй габьяата артист,

Петюк Борис Ивановичые — оперын дуушан, РСФСР-эй габьяата артист,

Раднаев Саян Владимировичые — оперын дуушан, РСФСР-эй арадай артист,

Суетина Валентина Лаврентьевнае — театрай комендант.

Малай үбэлжэлгэ—шанга шалгалта

...РЕНДЫН АША ТУҺА

...гаран жэлэй саана би ...гаа дунда һургуули ...эйнгээ һүүлээр Хон-...гуртэдэ һаалишаанаар ...эхилһээр мүнөө бо-...ндээ хүдэлнэб. ...мнай үнихэнэй гээг-...ротой байгаа. Энээ-...лтагаан олон байгаа. ...ажалай эмхидхэлэй ...нэ тэжээлэй дутамаг ...н һүн бага һаагдадаг ...үүлэй үедэ ажахы ...алишье талаараа тон ...билэлтануud боложо ...эн түрүүн колхозой ...жин бүхы һалбари-...жалай эмхидхэл үндэ-...убилгагдана. Олонхи ...үүдта, тэрэ тоодо ...дтэ ажахын тоосоон, ...ан ба хамтын подря-...бэрүүлэгдэжэ эхилээ. ...нилээд тоологдожо, бодомжологдожо үзэгдэнэй удаа энэ жэлэй март һараһаа колхозоймнай бүхы эбэртэ бодо малай, тэрэ тоодо һу һаалиин гүүртэнүүд арендэ подрядта оруулагдаа юм.

Тиигэбэшье арендэ гуримаар хүдэлдэг болоод бэйхада, зарим тэды ойлгогдоогүй юумэн гарана. Бидэ малшад арендые хайшан гэжэ ойлгохо болонобибди? Эбэртэ бодо мал харуулһалдаг малшад болон һаалишад ажахыһаа малаа, тэдэнэй байха байрануудые, техникэ арендээр абаабди. Тиихэдэ малай тэжээл колхозһоо худалдагдан абтана. Бидэ һааһан һуеэ колхоздоо худалданабди. Зундаа 1 килограмм һүмнай дунда зэргээр 35 мүнгэнэй, харин үбэлдөө — 55 мүнгэнэй болодог юм. Энэ сэн хайшан гэжэ, ямар бодомжотойгоор тогтоогдоob гэжэ мүнөөшье болотор хүсэд мэдэдэггүйбди.

Тиибэ яабашье арендын аша туһа яһала харагдаа гэжэ һанагдана. Нэгэ иимэ жэшээ дурдаһуу. Үнгэрһэн жэлдэ би үнеэн бүриһөө 2062 килограмм һу һааһан байнаб. Харин энэ жэлэй 11 һарын туршада би үнеэн бүриһөө 3300 шахуу килограмм һу абааб. Жэлэй дүүрэтэр энээнээ 3500 килограммда хүргэхэ һанаатайб.

Эндэ би нэгэ юумэн тухай хэлэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ үнеэдни эртэ тугаллаһан байна. Тиимэһээ үнеэдые жэлэй эхиндэ тугаллуулхадэ ехэ олзотой, һүншье ехэ абтадаг гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Тиимэһээ фермынгээ үнеэдые эртэ үрэжүүлхые оролдодог болохо ёһотойбди. Би өөрөө гүүртэ дээрээ ахалаша һаалишан байха зуураа, үнеэдые үрэжүүлхэ асуудалые эрхилнэб.

Саашань гүүртэ дээрэхи байдал тухайгаа хөөрэхэ болоо һаамни, иимэ. Коллективнай багахан юм. Манай арендэдэ орохоһоо урид колхозой правлени малаймнай байрые капитальнаар заһабарилжа үгэһэн байгаа. Тиихэдэ гүүртымнай үнеэд оньһон аргаар һаагдадаг. Мала, байра соохи шэбхэ шабааһа гаргаха, үнеэдые уһалха түхеэрэлгэнүүд һаадгүйгөөр хүдэлгэдэнэ.

Бидэ эдэ үдэрнүүдтэ үнеэн бүхэндэ сүүдхын 1 килограмм үбһэ, 4 килограмм һолоомо, 20 килограмм сенаж, 1 килограмм таряа талха, һаагдаһан һүнэй килограмм бүридэ 500 грамм таряа талха үгэдэгбди. Һолоомоёо, таряа талхаяа буйлуулжа малдаа эдюулнэбди.

Намда 20 үнеэн даалгагданхай. Мүнөө тэдэнэймни 13-ниинь һаагдана. Иигэжэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ дунда зэргээр 15—16 килограмм һу абажа байнхайб. Харин үзэхэдэ, зундаашье үнеэдһээ иимэ ехэ һүн абтадаггүй байна ха юм.

Салин хүлһэнэймнай түлбэри һаагдаһан һүнэй зэргээр ааб даа. Би һарадаа дунда зэргээр 400 түхэриг мүнгэ олоноб. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, гүүртын һаалишад, мүн колхозой бүхы малшад арендэдэ орохоор ажал хэрэгүүдээрээ яһала үрмашанхай гэхээр.

Ц. ЦЫБИКОВА,
Хурамхванай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Хонхинын гүүртын һаалишви.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Цыбикова.
В. ГАРМАЕВАЙ фото.

1990 МАРТЫН 4 Советүүдэй һунгалта

ДЭБЖҮҮЛГЭ УЛАМ ҮРГЭДЭНЭ

АХА

Районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, Саяанай дунда һургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэд, Саяан тосхоной алба хаагшад өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадые, мүн районно болон Бүрэн голой сомоной Советүүдэй арадай депутадта кандидадуудые дэбжүүлбэ.

— Би Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар колхозойнгоо түрүүлэгшэ Олег Алексеевич Ивановые дэбжүүлнэб,— гэжэ малшан Лопсон Максарович Галсанов хэлэбэ.— Олег Алексеевич хадаа номгон, даруу зантай, эрхим журамтай, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ мүн. Тэрэнэй хүтэлбэри доро колхознай һүүлэй үедэ яһала хүгжэжэ байна,— гэһэн тэрэнэй дурадхалые дайнай ба ажалай ветеран С. Д. Биданов халуунаар дэмжэбэ.

Удаань хонишон Л. Д. Галсанов ендэртэ гаража, Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар колхозойнгоо эрхим механизатор Баяр Жапович Хандаковые дэбжүүлбэ.

Үгэ хэлэһэн колхозой партбюрогой секретарь В. Д. Арабжаев, Бүрэн голой сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Н. Галсанова, экономист Р. А. Манхеева болон бусад нүхэд Ивановай кандидатурые дэмжэбэ.

Нүхэр **Иванов Олег Алексеевич** һунгуулиин Ахын 145-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар олонхиин дуугаар дэбжүүлэгдэбэ.

Вл. ГАЛСАНОВ.

БАРГАЖАН

Уланай колхозой колхознигуудай хамтын суглаан болобо. Тус колхозой парткомой секретарь В. С. Бадмаев түрүүшэгэр үгэ абажа, һунгуулиин Баян-Голой 74-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар республикын соёлой министр Доржи Тибочкеевич Цыремпиловые дэбжүүлэе гээд дурадхаа.

Удаань үгэ хэлэгшэд — колхозой һу һаалиин фермые даагша В. Л. Цыденов, соёлой байшангай директор Л. Н. Ербурова, үйлсын комитедэй түрүүлэгшэ Г. П. Цивилёв, дунда һунгуулиин партийна организацийн секретарь З. Б. Будаева энэ кандидатурые халуунаар дэмжэбэ.

Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат Д. Т. Цыремпилов Яраагта нютагта түрэһэн юм. 1955 ондо КГБ-гэй һургуулида ороо. Тэрэ һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр КГБ-гэй органуудта, ВЛКСМ-эй обкомдо ажаллаа. Удаань Томскын политехническэ институдта һуралсалаа үргэлжэлүүлһэн байна. КПСС-эй Буряадай обкомдо ажаллаа. 1986 онһоо хойшо республикын соёлой министрээр ажаллана. Тэрэ түүхын эрдэмэй кандидат юм.

Суглаанда хабаадагшад иимэ шидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаба: «Һунгуулиин Баян-Голой 74-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар республикын соёлой министр **Доржи Тибочкеевич Цыремпиловые** дэбжүүлхэ».

Г. РИНЧИНО.

ХЯАГТА

Һунгуулиин «Слободской 132-дахи округһоо Буряадай АССР-эй депутадта кандидадаар Хяагтын автотранспортна предприятиин жолоошон **Сергей Васильевич Федотовые** дэбжүүлхэ дурадхал оруулаа.

— Суглаанда хабаадалсаһан 200 гаран һунгагшад энэ дурадхалыень олонхиин дуугаар һайшаан дэмжэһэн байна. Сергей Федотов 1965 ондо түрэһэн, ВЛКСМ-эй гэшүүн. Сэрэгэй алба хэжэ байхадаа, тэрэ Афганистанда интернациональна уялга дүүргэжэ ерэһэн хүбүүн юм.

Мүнөө С. В. Федотов автотранспортна предприятида хэдэн жэлдэ амжалтатай һайнаар хүдэлжэ байна.

Л. ЖАМБАЛТАРОВА.

КАБАНСК

Кабанскын районой промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай болон эмхи зургаануудай ажалша коллективүүдэй суглаан дээрэ РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай Советүүдэй арадай депутадта кандидадууд дэбжүүлэгдэһээр.

Тимлюйн асбоцементын зүйлнүүдэй заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад хамтын суглаан дээрэ һунгуулиин Кабанскын территориальна 804-дэхи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар заводойнгоо 2-дохи цехэй начальник **Людмила Григорьевна Батаевае** дэбжүүлбэ.

Һунгуулиин Байгал-Худариин 111-дэхи округһоо Байгалай райпогой түрүүлэгшэ **Галина Апагуевна Хусаева,** һунгуулиин Вилюйскэ 112-дохи округһоо Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинадай директор **Владимир Оттович Гейдебрехт,** һунгуулиин Выдринэй 113-дахи округһоо «Забайкаллес» нэгэдэлэй генеральна директор **Виталий Яковлевич Кокин,** Выдринэй дунда һургуулиин завуч **Альбина Михайловна Лебедева,** һунгуулиин Посольско 116-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ **Сергей Николаевич Булдаев,** һунгуулиин Тресковын 119-дэхи округһоо Буряадай хүдөө ажахын эрдэмшэнжэлгын институдай директор **Базыр Иннокентьевич Николаев,** һунгуулиин Шергинскэ 120-дохи округһоо КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь **Виталий Ильич Бочеев** дэбжүүлэгдэһэн байха юм.

А. ПЕРМЯКОВ,
арадай депутадуудай Кабанскын районно Советэй гүйсэдкомой секретарь.

СЭЛЭНГЭ

Тохой тосхондо РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй арадай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлэх талаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалша коллективэй суглаан болобо. Ажахын нэгэдэхи отделение эрхилэгшэ А. Н. Очиров һунгуулиин Сэлэнгын национально-территориальна округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар хонишон **Тамара Бадмацыреновна Турбяновае** дэбжүүлхэ гэжэ дурадхаба. Тэрэ 1957 ондо түрэһэн, Загастайн дунда һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр түрэл колхоздоо ажаллана. 1984 ондо наһанайнгаа нүхэртэзэ хониной отара даажа абаа һэн. Түл абаха, нооно гүрэндэ тушааха түсэбүүдые саг үргэлжэ дүүргэдэг. Байгша ондо эуун хонин бүриһөө 100 хурьга абанхай. 5 үхибүүдые хүмүүжүүлдэг. Загастайн сомоной Советэй арадай депутат юм.

Зоотехник С. Ш. Нимаева, пенсионер Б. Б. Пурбуев, правлениин түрүүлэгшын орлогшо С. К. Степанов, багша Н. Ж. Баторова гэгшэд дэмжэбэ.

Һунгуулиин Тохойн 155-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ З. Д. Очиров дэбжүүлэгдэбэ. 1966 ондо һургуули дүүргэһэнэй удаа Буряадай хүдөө ажахын институдта ороод, инженер-механигай мэргэжэлтэй болоно гараа. Колхозой инженернэ албанай элдэб тушаалнуудта хүдэлөөд, 1982 онһоо правлениин түрүүлэгшээр һунгагдаһан байгаа. Эдэ жэлнүүдтэ колхозой үйлэдбэри, социальна һалбаринь эршэтэйгээр хүргөөгдэнэ. Нүхэр Очиров ниитын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. КПСС-эй обкомой шалгалтын комиссиин гэшүүн, партиин Гусиноозёрскын горкомой гэшүүн, арадай депутадуудай Сэлэнгын райсоведэй гүйсэдкомой гэшүүн юм.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Зоригто Дамдиновичь Очировые** Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол суглаан дээрэ баталагдаба.

С. АЮШЕЕВ.

ХОЙТО-БАЙГАЛ

«Тыйский» совхозой һаалишад, малшад, механизаторнууд «Современник» гэжэ соёлой байшан соо сугларжа, хамтын суглаа үнгэргэбэ. Энэ суглаае совхозой директор П. П. Иванов нээжэ, ерэхэ жэлэй мартын 4-дэ болохо һунгалта тухай хөөрэжэ үгөөд, һунгуулиин Заречный 67-дохи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша **Василий Михайлович Горловые** дэбжүүлэе гэһэн дурадхал оруулба.

«Тыйский» совхозой ажалшад энэ дурадхалые бултадаа һайшаан дэмжэбэ.

Һунгуулиин Дээдэ-Заимкын 154-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар КПСС-эй Северобайкальскын горкомой нэгэдэхи секретарь **Виктор Александрович Никулинских** «АзербайджанБАМстрой» гэжэ барилгын управлениин хүдэлмэришэдэй коллективэй зүгһөө нэгэн дуугаар дэбжүүлэгдэбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

УЛААН-ҮДЭ

Буряадай эрдэмэй түбэй Ниитын эрдэмэй институдай захиргаанай-ажахын эмхиин, социально-экономическа шэнжэлгэнүүдэй таһагай, эрдэмэй 2 таһагай коллективүүдэй нэгэдэмэл суглаан боложо, һунгуулиин Центральна национально-территориальна 92-дохи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар Буряадай эрдэмэй түбэй социально-экономическа таһагай секторые даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор, профессор **Семен Бартанович Помишиниие** дэбжүүлбэ.

Энэл суглаан дээрэ һунгуулиин Трубачеевэй 44-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар Буряадай эрдэмэй түбэй социально-экономическа шэнжэлгэнүүдэй таһагые даагшын уялга дүүргэгшэ, экономическа эрдэмэй кандидат **Иосиф Терентьевич Павлов** дэбжүүлэгдэбэ.

Б. ДАНИЛОВ.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Арадай депутадуудай съездын тогтоол

СССР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СТАТУС ТУХАЙ ХУУЛИИН ПРОЕКТ ТУХАЙ

СССР-эй Арадай депутадуудай съезд инагэжэ тогтооно:

СССР-эй Арадай депутадуудай статус тухай Хуулиин проектые гол түлэб һайшааха, СССР-эй Арадай депутадуудай съезд **дээрэ оруулагдаһан ажаглалтануудые, дурадхалнуудые хараада абажа, тэрэниие заһаад, баталан абахыень СССР-эй Верховно Советтэ даалгаха.**

СССР-эй Верховно Советэй Түрүүлэгшэ М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль. 1989 оной декабрийн 21.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Хуули

СССР-тэхи АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СТАТУС ТУХАЙ

СССР-эй арад тэрэнэй сүлеетэйгээр һунгаһан депутадуудай үмэнэһее Советүүдээр дамжуулан, гүрэнэй засагые хүтэлбэрилдэг. Депутадууд хадаа тэдэнэй этигэл найдалда үндэһэлэн, Советүүдтэ ниитын аша туһые элирхэйлэн мэдүүлэх, хамгаалха, гүрэнэй хэрэгүүдые, социально-экономическа хүгжэлтые хүтэлбэрилхэ, гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриие элсүүлэн шэглүүлхэ ба хинаха уялгатай арадай бүрин эрхэтэй болон харюусалгатай түлеелэгшэд мүн.

Депутадууд совет общество дотор арадай еөһэдыгее хүтэлбэрилгын түрүү хүсэн болодог. Һунгагшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүд, арад зоной ажаие байдал, совет демократиие бэхижүүлхэ тухай, хүнэй, социальна бүлэгүүдэй, ангинуудай, нацинуудай ба бүхы обществын аша туһые тааралдуулан табиха тухай али бүхы анхарал оролдолго гаргаха гэшэ депутадай ажал ябуулгын хэлбэришэгүй гол ёһо болоно.

СССР-тэхи бүхы арадай депутадуудай статусай үндэһэ һуринуудые, тэдэнэй гол шухала этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые, депутадай ажал ябуулгые, һунгагшадайнгаа урда гүй, али тэдэнние һунгаһан ниитын эмхинүүдэй урда депутадуудай харюусалгые лаб хангалгые бэхижүүлхэ, депутадай ешаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлхын тула таарамжатай эрхэ байдал байгуулха гээшэ энэ Хуулиин зорилго мүн.

Депутадай урда еөһэдынгее уялгануудые дүүргэдэггүй, тэрэнэй хүдэлмэридэ бэрхэшээл түбэгүүдые үшаруулдаг, худал хуурмаг мэдээсэл тэрээндэ зорюута үгэдэг, депутадай ажал ябуулгые лаб хангалгые хазагайруулдаг гүрэнэй ба ниитын зургааануудай, предприятинуудай, эмхи зургааануудай болон организацинуудай тушаалта нюурнууд тушаалһаа сүлеелэгдэтэрее, тэрэшэлэн хуулитай зохилдуулан, захиргаанай гү, али уголовно харюусалгада хабаадуулагдадаг.

Статья 8. Советэй шидхэбэреэр депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые болзорһоонь урид болюулалга

Хуулиин үндэһеер ажалайнь депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые бэелүүлгэтэй тааралдахагүй тушаалда депутадай һунгагдаад гү, али томилогдоод байһаанһаа, тэрэшэлэн депутат байһан хүн тушаа сүүдэй гэмнэлгын шидхэбэриин хүсэндее ороһонһоо, мүн депутадай СССР-эй эрхэтэн байһанаа гээгдэд байһанһаа уламжалан абтаһан Советэй шидхэбэреэр депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүд болзорһоо урид болоулагдадаг.

Этигэмжэ түлеелэлгэнүүдээ бэелүүлхэдэнь, бэрхэшээл түбэгүүдые тохеолдуулһан ушарнуудһаа, тэрэшэлэн хубиин ондоо шалтагааануудаар тушаалһаа бууха тухай депутадай хубиин мэдүүлгэһээ уламжалан абтаһан Советэй шидхэбэреэр депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүд болзорһоо урид болюулагдажа болохо.

I. Юрэнхы дүримүүд

Статья 1. Гүрэнэй засагые бэелүүлгэдэ депутадай хабаадалга

Арадай депутадуудай Советэй гүрэнэй засагые хүтэлбэрилгэ тэрэнэй хүдэлмэридэ депутат бүхэнэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалгада үндэһэлдэг.

Арадай депутадуудай съезднүүдэй, Верховно Советүүдэй, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй болон тэдэнэй зургааануудай хүдэлмэридэ хабаадан, депутадууд гүрэнэй, ажахын ба социально-соёлой байгуулалтын гол шухала асуудалнуудые шидхэдэг, хуулинуудые болон Советүүдэй бусад шидхэбэринүүдые абадаг, гүрэнэй органуудай, предприятинуудай, эмхи зургааануудай ба организацинуудай хүдэлмэриие хинадаг.

Ажал ябуулгадаа депутадууд арадай аша туһые хүтэлбэри болгодог, һунгагшадайнгаа, тэдэнние һунгаһан ниитын эмхинүүдэй аша туһые элирхэйлэн мэдүүлдэг, хамгаалдаг, мүн союзна, автономито республикын, автономито областиин, автономито округой, захиргаанай-территориальна бүридүүлгын тэдэнэй газар дээрэ депутадуудай еөһэдынгее этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые бэелүүлдэг экономическа, соёлой, национальна ба бусад ондоошье онсо шэнжэнүүдые хараада абадаг.

СССР-эй, союзна, автономито республикын хуулинуудтай тааралдуулан, мүн арадай депутадуудай тус тус Советүүдэй шидхэбэринүүдэй, һунгагшадай болон ниитын эмхинүүдэй захяануудай үндэһэ һуури дээрэ депутат хүдэлмэрээ ябуулдаг, һунгалтын урда тээхи программаяа бэелүүлдэг.

Статья 2. Депутадуудай этигэмжэ түлеелэлгэнүүд тухай хуули

СССР-тэхи арадай депутадуудай этигэмжэ түлеелэлгэнүүд СССР-эй Конституцин үндэһэ һуури дээрэ тус хуулиар, мүн тэрэшэлэн:

СССР-эй арадай депутадуудта — СССР Союзай хуулиар;

союзна республикануудай арадай депутадуудта — союзна республикануудай хуулиар;

автономито республикануудай, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй арадай депутадуудта — союзна ба автономито республикануудай хуулиар тодорхойлогдодог.

Статья 3. Депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүдэй хүсэндее ороло ба болзор

СССР-эй Конституцитай зохилдуулагдажа, депутат ниитын эмхиһээ нюусаар дуугаа үгэлгын гү, али һунгалтын үедэ бүгэдэ ниитын, адли тэгшэ ба сэхэ һунгуулиин эрхын үндэһеер һунгуулиин округһоо тэрэнэй Советэ һунгагдаһанай ашаар этигэмжэ түлеелэлгэнүүдээ абадаг.

СССР-эй арадай депутадаар, союзна гү, али автономито республикын арадай депутадаар, тэрэшэлэн арадай депутадуудай тус тус нютагай Советэй арадай депутадаар һунгагдаһан үдэрһеень хойшо депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүд эхилдэг. Арадай депутадуудай съездээр, Съездын байгуулагдахаар хараалагдаагүй газарта союзна, автономито республикын арадай депутадуудай нютагай Советдээр һунгагдаһан мандатна комиссии депутадуудай этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые шалгадаг. Мандатна комиссиин дурадхалаар Арадай депутадуудай съезд, союзна, автономито республикын Верховно Совет, арадай депутадуудай нютагай Совет депутадуудай этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые мэдэрхэ тухай, харин һунгалта үнгэргэхэ тухай хуулиин хазагайруулагдаа гээшэ һаань, зарим депутадуудые һунгаха һунгалтые үнэн бэшэ гэжэ мэдэрхэ тухай шидхэбэри абадаг.

Депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүд СССР-эй шэнэ зарлалай арадай депутадуудые, союзна болон автономито республикануудай, арадай депутадуудай нютагай Советэй арадай депутадуудые һунгаһан үдэр түгэсэдэг.

Статья 4. Үйлэдбэриингее ба албанайнгаа уялгануудые бэелүүлгэтэй депутадай ажал ябуулгые тааралдуулан табилга

Юрэнхыдее үйлэдбэрин гү, али албанай ажал ябуулгаһаа һамшангүй, депутат этигэмжэ түлеелэлгэнүүдээ бэелүүлдэг.

Статья 5. Һунгагшадтай, тэрэниие һунгаһан ниитын эмхитэй депутадай харилсаан, тэдэнэй урда депутадай мэдэлтэй байлга ба харюусалга

Округһоо һунгагдаһан депутат һунгагшадтай, депутадта кандидаадаар тэрэниие дэбжүүлһэн коллективүүдтэй, ниитын эмхинүүдтэй, мүн һунгуулиин округой газар дээрэ байдаг бусад предприятинуудай эмхи зургааануудай, организацинуудай коллективүүдтэй, гүрэнэй ба ниитын зургааануудтай холбоо тогтоодог.

Ниитын эмхиһээ һунгагдаһан депутат тэрэнэй зургааануудтай, доодо шатын коллективүүдтэй, тэрэнэй ажаһуудаг ба хүдэлдэг газарай хүн зонтой, предприятинуудтай, эмхи зургааануудтай, организацинуудтай, гүрэнэй болон ниитын зургааануудтай холбоо тогтоодог.

Һунгагшад болон ниитын эмхинүүд еөһэдынгее депутадуудта захяануудые үгэдэг.

Депутат һунгагшадайнгаа урда, мүн тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин урда харюусалгатай, тэдээндэ мэдэлтэй.

Һунгагшадай гү, али тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин этигэл найдалые харюулаагүй депутат хуулиар тогтоогдоһон гуримаар дүүдагдаха аргатай.

Статья 6. Советэй болон тэрэнэй зургааануудтай депутадай харилсаан

Гүрэнэй засагай хамтын олоной хабаадалгатай зургаанай гэшүүн байһан дээрэнээ депутат Советэй, тэрэнэй байгуулһан комитедүүдэй, саг үргэлжын комиссинуудай, бусад зургааануудай ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалгые хангадаг бүхы эрхэнүүдтэй, Советэй урда уялгаа дүүргэдэг, Советэй болон тэрэнэй зургааануудай даалгабаринуудые бэелүүлдэг.

Советэ тэдэнэй бэелүүлдэг хүдэлмэри тухай, Советэй болон тэрэнэй зургааануудай шидхэбэринүүдые, даалгабаринуудые тэдэнэй дүүргэһэн тухай депутадуудай мэдээсэлнүүдые Совет шагнаха эрхэтэй.

Хэрбээ Советэ депутадай уялгануудаа дүүргээгүй, олоной хабаадалгатай зургаанай хүдэлмэриин тогтоогдоһон гуримые, депутадай зан ябадалай эрилтэнүүдые дүүргээгүй һаань, депутадай зан ябадал тухай асуудал Советээр, тэрэшэлэн Советэй зохихо комиссиар хараажа үзэгдэхэ аргатай.

Президиумүүд, арадай депутадуудай зохихо Советүүдэй гүйсэдхэхэ ба захирха зургааануудтэй тэдэнэй хүдэлмэридэ депутадуудта шухала туһламжа үзүүлдэг, Советэй болон тэрэнэй зургааануудай ажал ябуулга тухай, экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэлгын ябаса, һунгагшад болон ниитын эмхинүүдэй захяануудые дүүргэлгэ тухай, шүүмжэлэх ажаглалтануудые ба дурадхалнуудаар абтаһан хэмжээнүүд тухай депутадуудта мэдээсэдэг, совет хуулиие, Советэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые, ниитын һанамжые депутадуудай шэнжэлхэдэнь туһалдаг.

Статья 7. Депутадай эрхэнүүдые, нэрэ хүндэ ба һэшхэлые хамгаалга

Совет гүрэн тэрэнэй этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые бэрхэшээл түбэгүйгеер, ашаг үрэтэйгеер бэелүүлхын тула депутат бүхэндэ эрхэ байдал лаб хангадаг, тэрэнэй эрхэнүүдые, нэрэ хүндэ ба һэшхэлые хамгаалдаг.

Депутадай нэрэ хүндэ ба һэшхэлдэ халдаһан, хоро хүргэһэн хүнүүд хуулиин үндэһеер захиргаанай гү, али уголовно харюусалгада хабаадуулагдадаг.

Депутадай урда еөһэдынгее уялгануудые дүүргэдэггүй, тэрэнэй хүдэлмэридэ бэрхэшээл түбэгүүдые үшаруулдаг, худал хуурмаг мэдээсэл тэрээндэ зорюута үгэдэг, депутадай ажал ябуулгые лаб хангалгые хазагайруулдаг гүрэнэй ба ниитын зургааануудай, предприятинуудай, эмхи зургааануудай болон организацинуудай тушаалһаа сүлеелэгдэтэрее, тэрэшэлэн хуулитай зохилдуулан, захиргаанай гү, али уголовно харюусалгада хабаадуулагдадаг.

Статья 8. Советэй шидхэбэреэр депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые болзорһоонь урид болюулалга

Хуулиин үндэһеер ажалайнь депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүдые бэелүүлгэтэй тааралдахагүй тушаалда депутадай һунгагдаад гү, али томилогдоод байһаанһаа, тэрэшэлэн депутат байһан хүн тушаа сүүдэй гэмнэлгын шидхэбэриин хүсэндее ороһонһоо, мүн депутадай СССР-эй эрхэтэн байһанаа гээгдэд байһанһаа уламжалан абтаһан Советэй шидхэбэреэр депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүд болзорһоо урид болюулагдадаг.

Этигэмжэ түлеелэлгэнүүдээ бэелүүлхэдэнь, бэрхэшээл түбэгүүдые тохеолдуулһан ушарнуудһаа, тэрэшэлэн хубиин ондоо шалтагааануудаар тушаалһаа бууха тухай депутадай хубиин мэдүүлгэһээ уламжалан абтаһан Советэй шидхэбэреэр депутадай этигэмжэ түлеелэлгэнүүд болзорһоо урид болюулагдажа болохо.

СССР Союзай, союзна ба автономито республикын хуулинуудтай зохилдуулан, Советэй эмхидхэдэр гү, али һунгадаг зургааануудай бүридэлдэ, үгышье һаа, тэрэнэй һунгадаг, томилдог гү, али баталдаг тушаалта хүнүүдтэ этигэл үзүүлхэ асуудал Советтэ депутат табиха эрхэтэй.

Статья 12. СССР-эй арадай депутадуудай, союзна ба автономито республикын арадай депутадуудай хуули һанамжалан оруулха үүсхэлэй эрхэ

СССР-эй арадай депутат, союзна ба автономито республикын арадай депутат Арадай депутадуудай зохихо съезд дээрэ ба Верховно Советэ хуули һанамжалан оруулха эдэбхиин эрхэтэй.

Хуули һанамжалан оруулха эдэбхиин эрхэ СССР-эй, союзна ба автономито республикын хуулинуудаар тогтоогдоһон гуримаар бэелүүлэгдэдэг.

Статья 13. Депутадай асуулта

Депутадай асуулта — ниитын удха шанартай асуудалнуудта тусхайта ёһоор тайлбари үгэхэ гү, али хараа бодолоо элирхэйлхэ талаар Советэй сесси дээрэ гүрэнэй зургааануудта ба тушаалта хүнүүдтэ мэдүүлэгдэһэн эрилтэ мүн.

СССР-эй арадай депутат, союзна ба автономито республикын арадай депутат Арадай депутадуудай съездын заседанинуд болон Верховно Советэй сессинүүд дээрэ тус тустань СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ, СССР-эй Верховно Советэй Түрүүлэгшэдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советэ, союзна ба автономито республикын Верховно Советэй Президиумдэ, Верховно Советэй Түрүүлэгшэдэ болон Министрнүүдэй Советэ, СССР-эй Арадай депутадуудай съездын ба СССР-эй Верховно Советэй, союзна ба автономито республикын Арадай депутадуудай съездын ба Верховно Советэй эмхидхэһэн гү, али һунгаһан гүрэнэй бусад зургааануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ тус тустань асуултатайгаар хандаха эрхэтэй.

Союзна ба автономито республикын арадай депутат тэрэшэлэн республикын мэдэлдэ ородог асуудалнуудаар зохихо республикын газар дээрэ оршодог союзна мэдэлэй предприятинуудай, эмхи зургааануудай ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, агрин автономито республикын арадай депутат — тэрэшэлэн автономито республикын мэдэлдэ ородог асуудалнуудаар автономито республикын газар дээрэ оршодог республиканска (союзна республикын) мэдэлэй предприятинуудай, эмхи зургааануудай болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ асуултатайгаар хандаха эрхэтэй.

Нютагай Советэй депутат Советэй Президиумдэ, Советэй түрүүлэгшэдэ, гүйсэдхэхэ комитедтэ, тэрэнэй таһагууд болон управленииүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ, мүн тэрэшэлэн зохихо Советэй мэдэлдэ үгтэһэн асуудалнуудаар Советэй газар дээрэ оршодог предприятинуудай, эмхи зургааануудай болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ асуултатайгаар хандаха эрхэтэй.

Асуултые депутат гү, али депутадуудай бүлэг бэшэмэл гуримаар гү, али аман үгын мэдүүлгээр оруулжа болохо. Бэшэжэ оруулһан асуулта Съездын заседаниг, Советэй сессиин дээрэ соносхогдохо ёһотой.

Асуултын зорюулагдаһан гүрэнэй зургаан гү, али тушаалта хүн СССР-эй, союзна ба автономито республикануудай хуулинуудаар тогтоогдоһон гуримай ёһоор болзор соонь Арадай депутадуудай съездын заседани, Советэй сесси дээрэ энэ асуултада үгеорее гү, али бэшэмэл гуримаар харюу үгэхэ уялгатай. Асуулта, тэрээндэ үгтэһэн харюу болгон асуулта хаража үзэлгын эсэстэ Советэй абаһан шидхэбэри тунхаглагдадаг.

Депутадай асуултаар абтаһан шидхэбэриие дүүргэлгэ тухай асоо Советэй тогтооһон болгорто үгэхыень гүрэнэй зургааниг гү, али тушаалта хүниие Совет уялгалха эрхэтэй.

Статья 14. Арадай депутадуудай съездын ба Советэй сессиин заседанинуд дээрэ депутадуудай оруулһан дурадхалнуд ба ажаглалтануудые хараха үзэ гурим

Арэдай депутадуудай съездын заседанинуд болон Советэй сессиин заседанинуд дээрэ депутадуудай оруулһан гү, али үгышье һаа, задани гү, али сесси дээрэ түүлэгшэдэ һуугшада бэшэмэлүримаар дамжуулагдаһан дурадхалнуд ба ажаглалтануд Советээр, тэрэнэй комитедэ болон комиссинуудаар хэмжэ үзэгдэдэг, үгышье һаа, зарим үзэхыень зохихо гүрэнэ ба ниитын зургааануудта, тушаалта хүнүүдтэ эльгээгдэдэг.

Арадай депутадуудай съездын заседани, Советэй сесси дээрэ депутадуудай оруулһан дурадхалнуд ба ажаглалтануудай эльгээгдэһэн гүрэнэй ба ниитын зургааниг, мүн тэрэшэлэн тушаалта нюуд эдэ дурадхалнуд ба ажаглалтануудые нэгэ һараһа хойшо бэшэ болзорто хараажа үзэхэ ба үрэ дүнгүүд тухайнь ихэ депутадта, мүн тэрэшэлэнус тус Верховно Советэй резидиумдэ гү, али Түрүүлэгшэдэ, Министрнүүдэй Совед, Советэй гүйсэдхэхэ комитедэ мэдээсэхэ уялгатай. Депутадуудай дурадхалнуд ба ажаглалтануудые хараха үзэлгынь бодото дээрэнь бэелүүлгые иналта тус тус Советэй Президиум, Министрнүүдэй Совед Советэй гүйсэдхэхэ комитет бэлүүлдэг.

Статья 15. Советэ зургааануудай хүдэлмэридэ депутадай хабаадалга

Советэй Президиумай, Советэй комитедэй, саг үргэлжын комиссиин ба бүүд зургааануудай бүридэлдэ ородог депутат заагдаһан зургааануудай хараха үзэлгэдэ ярыршье асуудалнууд болон дурадхалнуудые оруулха, тэдэнэй хараха үзэлгэ бэлдэлгэд зубшэн хэлсэлгэдэ ба тушаалта хүнүүдтэ мэдүүлэгдэһэн эрилтэ мүн.

Тэрэнэй бүридэлдэ ородог депутат, Советэй зургаай шидхэбэриие зубшохэгүй бэмэритэй холбоотой депутадай уялганууд

Һунгуулиин еөһэдынгее округуудта ба тэдэнние һунгаһан ниитын эмхинүүдтэ депутадууд нимэ уялгатай гэбэл:

Арадай депутадуудай съезднүүдэй, Верховно Советүүдэй, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй хүдэлмэри тухай, экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүд ба программануудай, Советүүдэй шидхэбэринүүдэй ба һунгагшадай захяануудай, мүн тэрэшэлэн еөһэдынь һунгалтын урда тээхи программануудай дүүргэлтэ тухай хүн зондо, доодо шатын коллективүүдтэ, нютагуудтахи тэдэнние һунгаһан тус тус ниитын эмхинүүдэй нютагай зургааануудта саг үргэлжэ мэдээсэхэ;

хуулинуудые, эрхэтэдэй ба эмхинүүдэй эрхэнүүд ба хуулиа аша туһануудые хазагайруулга тухай, нобшо нозог ба алban хойрог ябадал гаргаһан тухай эрхэтэдэй, эмхинүүдэй болон бусад газарнуудай хандалгануудһаа тэрээндэ эли болоһон мэдээнүүдые еөрынгее үүсхэлээр, хэрэгтэй болоо һаань, олониитын ба арадай хинаһадые хабаадуулгатайгаар, шалгаха, тиигэхын тула хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые абаха, элишэлэгдэһэн хазагайруулганууды усадхаха эрилтэ зохихо зургааануудай ба тушаалта хүнүүдэй урда табихэ;

округой һунгагшадай суглааануд болон конференциинуудые, ажалша коллективүүдтэй, доодо шатын коллективүүдтэй ба ниитын эмхинүүдэй зургааануудтай үүлзалгануудые эмхидхэхэ, ниитын еөһэдыгее хүтэлбэрилгын зургааануудай заседаниинуудта, совет ба ажахын эдэбхитэдэй, ажалша коллективүүдэй, ажаһуудаг газартань болоһон эрхэтэдэй суглааануудта хабаадаха;

еөрынгее депутадай ажал ябуулгын асуудалнуудаар нютагай радио болон телевиденеэр, нютагай хэблэлдэ гү, али тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин саг үргэлжын хэблэлнүүдтэ үгэ хэлэхэ депутат бүлюу эрхэтэй. Толилолгодо депутадай дурадхаһан материалнуудта тэрэнэй зубшоелгүйгеер заһабари оруулга хоригдонхой.

Статья 16. Гүрэнэй ба ниитын зургааануудай, предприятинуудай, эмхи зургааануудай ба организацинуудай хүдэлмэри шалгалгада депутадай хабаадалга

Советэй гү, али тэрэнэй зургааануудай даалгабаряар, депутат Советэй мэдэлдэ үгтэһэн асуудалнуудаар Советэй газар дээрэ оршодог гүрэнэй ба ниитын зургааануудай, предприятинуудай, эмхи зургааануудай ба болон организацинуудай хүдэлмэри шалгалгада хабаадаха, хэрэгтэй документнүүдтэй танилсаха, депутадай шалган үзэлгэ эмхидхэхэ аргатай. Шалгалтын үрэ дүнгүүд тухай депутат Советэ гү, али тэрэнэй зургааануудта, мүн тэрэшэлэн зохихо гүрэнэй ба ниитын зургааануудта, предприятинуудта, эмхи зургааануудта, организацинуудта мэдээсэдэг, хэрэгтэй болоһон ушарта тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха, элишэлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхаха тухай, хуули буса, шидхэбэринүүдые болюулха, гүрэнэй журам ба хуули хазагайруулгада эзмэтэй хүнүүдые харюусалгада хабаадуулха тухай дурадхалнуудые оруулдаг.

Депутат Советэй газар дээрэ оршодог предприятинуудай, эмхи зургааануудай, организацинуудай, гүрэнэй ба ниитын зургааануудай хүдэлмэриин шалгалта үнэргэхэ тухай, хуулиин тогтооһон гуримай үндэһеер ямаршье асуудалые шалгажа үзэхэ тухай асуудал Советэй болон тэрэнэй зургааануудай урда табиха эрхэтэй.

III. Һунгуулиин округто ба ниитын эмхидэ депутадай ажал ябуулга

Статья 17. Һунгуулиин округто ба тэрэниие һунгаһан ниитын эмхидэ ябуулагдаха хүдэлмэриэтэй холбоотой депутадай эрхэнүүд

Һунгуулиин еөрынгее округуудта ба тэдэнние һунгаһан ниитын эмхинүүдтэ депутадууд нимэ эрхэтэй гэбэл:

Һунгуулиин округуудтахи эрхэтэдэй ба ниитын эмхинүүдэй гэшүүдэй шухала аша туһануудта хабаатай ямаршье асуудалнуудые гүрэнэй хүтэлбэрилгын зургааануудта ба зохихо ниитын эмхинүүдэй зургаанда хараха үзэлгэдэ хабаадаха; эдэ зургааануд нимэ асуудалнуудые хараха үзэлгэ тухай депутадуудта эртээнһээ мэдээсэхэ уялгатай;

хуулинуудые, эрхэтэдэй ба эмхинүүдэй эрхэнүүд ба хуулиа аша туһануудые хазагайруулга тухай, нобшо нозог ба алban хойрог ябадал гаргаһан тухай эрхэтэдэй, эмхинүүдэй болон бусад газарнуудай хандалгануудһаа тэрээндэ эли болоһон мэдээнүүдые еөрынгее үүсхэлээр, хэрэгтэй болоо һаань, олониитын ба арадай хинаһадые хабаадуулгатайгаар, шалгаха, тиигэхын тула хэрэгтэй мэдээсэлнүүдые абаха, элишэлэгдэһэн хазагайруулганууды усадхаха эрилтэ зохихо зургааануудай ба тушаалта хүнүүдэй урда табихэ;

округой һунгагшадай суглааануд болон конференциинуудые, ажалша коллективүүдтэй, доодо шатын коллективүүдтэй ба ниитын эмхинүүдэй зургааануудтай үүлзалгануудые эмхидхэхэ, ниитын еөһэдыгее хүтэлбэрилгын зургааануудай заседаниинуудта, совет ба ажахын эдэбхитэдэй, ажалша коллективүүдэй, ажаһуудаг газартань болоһон эрхэтэдэй суглааануудта хабаадаха;

еөрынгее депутадай ажал ябуулгын асуудалнуудаар нютагай радио болон телевиденеэр, нютагай хэблэлдэ гү, али тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин саг үргэлжын хэблэлнүүдтэ үгэ хэлэхэ депутат бүлюу эрхэтэй. Толилолгодо депутадай дурадхаһан материалнуудта тэрэнэй зубшоелгүйгеер заһабари оруулга хоригдонхой.

Статья 18. Һунгуулиин округто ба тэрэниие һунгаһан ниитын эмхидэ ябуулагдаха хүдэлмэритэй холбоотой депутадай уялганууд

Һунгуулиин округуудта ба тэдэнние һунгаһан ниитын эмхинүүдтэ депутадууд нимэ уялгатай гэбэл:

Арадай депутадуудай съезднүүдэй, Верховно Советүүдэй, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй хүдэлмэри тухай, экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүд ба программануудай, Советүүдэй шидхэбэринүүдэй ба һунгагшадай захяануудай, мүн тэрэшэлэн еөһэдынь һунгалтын урда тээхи программануудай дүүргэлтэ тухай хүн зондо, доодо шатын коллективүүдтэ, нютагуудтахи тэдэнние һунгаһан тус тус ниитын эмхинүүдэй нютагай зургааануудта саг үргэлжэ мэдээсэхэ;

хуулинуудай, Советэй болон тэрэнэй зургааануудай шидхэбэринүүдые гүйсэдхэлгэ эмхидхэлгэдэ ба хиналтада хабаадаха;

ниитын бодомжо, хүн зоной, ниитын эмхинүүдэй хэрэглэмжэнүүд ба эрилтэнүүдые шэнжэлэн үзэхэ, тэдээн тухай Советэ ба тэрэнэй зургааануудта мэдээсэхэ, дурадхалнуудые оруулхэ, тэдэниие хангахын тула бусад хэмжээнүүдые абаха;

еөһэдыгее хүтэлбэрилгын элдэб түхэл янзануудые дэлгэрүүлгэдэ, эрхэтэдэй социальна эдэбхиие хүгжеелгэдэ, тэдэниие гүрэнэй ба ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ хабаадуулага туһа хүргэхэ.

Статья 19. Эрхэтэдэй дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүдые болон гомдолнуудые депутадай хаража үзэлгэ

Һунгагшадһаа, тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин гэшүүдһээ ороһон дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүдые болон гомдолнуудые депутат хаража үзэнэ, тэдэниие зубеер ба саг соонь шидхэхын тулада хэмжэнүүдые абана; еөрынгее һунгуулиин округой һуурин тосхонуудта саг үргэлжэ эрхэтэдэй уялзана, ниитын эмхиһээ һунгагдаһан депутат ажаһуудаг газартаа гү, али ажалладаг газартаа, үгы гэбэл еөрынгее тодорхойлһон ондоо газарта һунгагшадтай уялзана. Һунгуулиин округой харьяата газар дээрэ байһан гүрэнэй болон ниитын зургааануудай, предприятинуудай, эмхи зургааануудай, организацинуудай болон организацинуудай тушаалта зониие эрхэтэдэй уялзалгадаа депутат уриха эрхэтэй юм.

Гомдолнуудай бии болоһоной шалтагааануудые депутат шэнжэлнэ, Арадай депутадуудай съездээ, Верховно Советэ, арадай депутадуудай нютагай Советэ, тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин зургааануудта, бусад гүрэнэй ба ниитын зургааануудта, предприятинуудта, эмхи зургааануудта болон организацинуудта еөрынгее дурадхалнуудые оруулна.

Еөрынь эльгээһэн дурадхалнуудай, мэдүүлгэнүүдэй болон гомдолнуудай тус Советэй харьяата газар дээрэ байһан гүрэнэй ба ниитын зургааануудта, предприятинуудта, эмхи зургааануудта болон организацинуудта хэр эзгээр хаража үзэгдэжэ байһанииень депутат хинаха, тэдэниие хаража үзэлгэдэ еөрөө хабаадалсаха эрхэтэй. Гүрэнэй ба ниитын зургааануудай болон организацинуудай тушаалтад депутадай хинаха ажал ябуулгада туһа хүргэхэ эзргэтэй.

Статья 20. Һунгагшадай болон ниитын эмхиин урда депутадай тоосоон

СССР-эй арадай депутат, союзна, автономито республикануудай арадай депутат нэгэ хирэ болоод лэ, жэл соо нэгэ дахиһаа үсеен бэшэ дахин, харин нютагай Советэй депутат жэл соо хоёр дахиһаа үсеен бэшэ дахин еөрынгее хүдэлмэри, һунгалтынгаа урда тээхи программын, захяануудай дүүргэдэсын ябаса тухай, Советэй хүдэлмэри болон еөрөө бүридэлдэнь һунгагдаһан тэрэнэй зургааануудай ажал ябуулга тухай депутадта кандидаадаар тэрэниие дэбжүүлһэн һунгагшадай, коллективүүдэй болон ниитын эмхинүүдэй, тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин урда тоосоо ёһотой юм. СССР-эй, союзна, автономито республикын хуулинуудаар тодорхойлогдоһон гуримай ёһоор һунгагшадай гү, али тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин гэшүүдэй эрилтээр депутадай тоосоон үнгэргэгдэжэ болохо байна.

Тус зорилгоор зарлагдаһан һунгагшадай суглааануд дээрэ, мүн һунгуулиин тус округой һунгагшадай делегадуудай конференциинүүд дээрэ гү, али тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин гэшүүдэй суглааануд дээрэ депутадай тоосоонуд үнгэргэгдэдэг юм.

Депутадай тоосоо шагнаһан суглаан, конференци шидхэбэри баталан абажа, һунгагшадай депутадта оруулһан дурадхалнуудые болон ажаглалтануудые тэрээн соогоо оруулна, һунгуулиин округой һунгагшадта гү, али депутадые һунгаһан ниитын эмхиин гэшүүдтэ соносхогдоно.

Статья 21. Һунгагшадтай болон ниитын эмхиин гэшүүдтэй тоосоонуудые ба уулзалгануудые үнгэргэхэдэнь, депутадта туһламжа үзүүлгэ

Депутадай тоосоонуудые болон тэрээнтэй уулзалгануудые үнгэргэхэ зорилготой һунгагшадай болон ниитын эмхинүүдэй гэшүүдэй суглааануд, конференциинүүд Советүүдэй Президиумүүдээр, ажалша коллективүүдэй советүүдээр, ниитын эмхинүүдэй нютагай зургааануудаар болон ниитын еөһэдее еөһэдыгее хүтэлбэрилгын зургааануудаар зарлагдадаг.

Һунгагшадтай болон тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин гэшүүдтэй тоосоонуудые ба уулзалгануудые үнгэргэхэ талаар бүхы хэрэгтэй, тааламжатай эрхэ байдал депутадта хангагдаха эзргэтэй. Энэ зорилгоор тус тус Советэй гүйсэдхэхэ комитет гү, али Президиум, ниитын эмхиин нютагай зургааануд, предприятинуудай, эмхи зургааануудай, организацинуудай захиргаан ба ниитын эмхинүүд байра үгэнэ, депутадай тоосоо үнгэргэхэ, һунгагшадтай ба ниитын эмхиин гэшүүдтэй тэрэнэй уулзаха саг болон газар тухай эрхэтэдтэ дуулгана, эрхэтэдтэй уулзалгануудта болон тоосоонуудта депутадай урилгаар хабаадалсахыень еөһэдынгее харюусалгата түлеелэгшэдые эльгээнэ, тус нютагта депутадай үнгэргэхэ хүдэлмэридэ туһалха талаар бусад хэмжээнүүдые абана.

Тоосоонуудта болон үгэ хэлэхэдэ хэрэгтэй мэдээсэл, болон бусад материалые Советэй Президиум тэрэнэй депутадыень Советэй гүйсэдхэхэ, һунгуулиин округой газар дээрэ байһан Советүүдэй, диумүүд гү, али гүйсэдхэхэ комитедүүд, тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин нууд үгэдэг байха юм.

Статья 22. Доодо зоной Советүүдэй хүдэлмэрэй, депутадай хабаадалсалга

Бүридэлдэнь оруулһан һунгагдаһан Советэйнь, ниитын эмхиин газар дээрэхи депутадуудай Советүүдэй хүдэлмэрэй, депутадай хабаадалсалга

Бүридэлдэнь оруулһан һунгагдаһан Советэйнь, ниитын эмхиин газар дээрэхи депутадуудай Советүүдэй хүдэлмэрэй, депутадай хабаадалсалга

Статья 23. Депутадай ажал ябуулганууд

Депутадай ажал ябуулга холбоотой бүхы асуудалнуудые, предприятинуудта, эмхи зургааануудта, организацинуудта, хүнүүдтэ депутат хаһаа ба ниитын эмхиин гэшүүдтэ, тэрэниие һунгаһан ниитын эмхиин гэшүүдтэ соносхогдоно.

Статья 24. Депутадай саг дарагдалга

Депутадай ажал ябуулга холбоотой асуудалнуудые,

Совет Социалис Республикануудай Союзай Хуули

СССР-тэхи АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СТАТУС ТУХАЙ

Статья 22. Доодо зүйлэдбэриин гү, али албанай уялгануудhаа депутадые сүлөөлэлгэ ба депутадай ажал ябуулгатай холбоотой гаргашануудые түлэлгэ

Арадай депутадуудай съездын заседаниинуудай, Верховно Советэй гү, али арадай депутадуудай нютагай Советэй сессиинүүдэй үедэ, мүн тэрэшэлэн хуулиин хүүлаар хараалагдаhан бусад ушрнуудта депутадай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые бэелүүлхын тулада депутадай үйлэдбэриин ажал ябуулгатай холбоотой гаргашануудые зохихо гүрнэй гү, али нютагай бюджедэй мүнгөөр түлэлгэтэйгөөр депутат үйлэдбэриин гү, али албанай уялгануудые гүйсэдхлгэhөө сүлөөлэгдэдэг.

Депутадай ажал ябуулгые бэелүүлын тула депутадта хэрэгтэй болзороор СССР-эй арадай депутат үйлэдбэриин гү, ал албанай уялгануудые гүйсэдхлгэhөө сүлөөлэгдэхэ эрхэтэ.

Депутадай этигэмжэ түлөөлэлгэүдые бэелүүлгэтэй холбоото гаргашануудые СССР-эй адай депутадуудта түлэхэ үүрнүүд болон гурим, мүн тэрэөлэн СССР-эй Верховно Совет саг үргэлжэ хүдэлдэг ССС-эй арадай депутадуудта маралта олгохо гурим ССС-эй Верховно Соведээр тодхойлогдодог.

Статья 34. Мэдээсэл ба зүбшэ эзэбари абаха депутадай эрх. Депутадта юридическэ түйламжа үзүүлэлгэ

радай депутадуудай съездэй, Верховно Соведэй гү, али арадай депутадуудай нютагай Соведэй баталан абаhаан документнүүдээр, хуулиин хэблэлэндээр, Соведэй болон тэрэй зургааануудай мэдээсэлэй материалнуудаар Соведэй президиум, Соведэй гүйсэдхэхэ комитет депутадые хангадаг.

Соведэй газар дээрэ оршоог гүрэнэй ба нютын зургааануд, предприятинуудай, эмхи зургааануудай болон организациуудай захиргаан депутадай гүйлтаар депутадай ажал ябуулгатай холбоотой асуудалнуудаар мэргэжэлтэдэй зүбшэл зааварнуудаар тэрэниие хангаха, хойшолуулангүй, харин иимэ арга боломжын үгы байхада, hарын болзорhоо хойшо бэшэ тэрээнэй хэрэгтэй мэдээсэл үгэхэ уялгатай.

Соведэй президиум, Соведэй гүйсэдхэхэ комитет, предприятинуудай, организациуудай, эрдэмэй, hуралсалай ба юридическэ эмхи зургааануудай захиргаан депутадай ажал ябуулгада гараhан хуулиин асуудалнуудаар депутадта туhаламжа хангадаг.

Статья 35. Депутадай түлбэригүйгөөр ябаха эрхэ

СССР-эй арадай депутат ССР Союзай газар дээгүүр, союзна, автономито республикын арадай депутадуудай, союзна болон автономито республикануудай ойроо хүртэшэгүй байлга

СССР-эй Верховно Соведэй, союзна республикын Верховно Соведэй зүбшөөлгүйгөөр СССР-эй арадай депутат, союзна республикын арадай депутат уголовно харюусалгада хабаадуулагдаха, hуулгагдаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhээлтын хэмжээнүүдтэ хабаадуулагдаха ёhогүй.

Автономито республикын арадай депутат автономито республикын газар дээрэ, мүн тэрэшэлэн автономито республикын ородог союзна республикын бүхы газар дээрэ автономито республикын Верховно Соведэй зүбшөөлгүйгөөр уголовно харюусалгада хабаадуулагдаха, хаагдаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhээлтын хэмжээнүүдтэ хабаадуулагдаха ёhогүй.

СССР-эй арадай депутат, союзна, автономито республикын арадай депутат туша уголовно хэрэг гансал СССР-эй Генеральна прокурор, союзна, автономито республикын прокурор үүдхэжэ шадаха.

Статья 38. Арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадуудай ойроо хүртэшэгүй байлга

Автономито областиин, автономито округой Соведэй депутат автономито областиин гү, али автономито округой газар дээрэ, мүн тэрэшэлэн автономито областиин гү, али автономито округой ородог тус тус союзна республикын, хизаарай гү, али областиин бүхы газар дээрэ hүнгэдаhан Соведэй зүбшөөлгүйгөөр уголовно харюусалгада хабаадуулагдаха, hуулгагдаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhээлтын хэмжээнүүдтэ хабаадуулагдаха ёhогүй.

Арадай депутадуудай хизаарай, областный, районно, городской, городтохи районно, поселково, сельскэ Соведэй депутат зохихо хизаарай, областиин, округой, районой, городой поселогой ба сельсоведэй газар дээрэ республиканска мэдэлэй автомобильна ба уhанай транспортаар, мүн (таксиhаа бэшэ) городой пассажирска бүхы янзын транспортаар, харин арадай депутадуудай автономито областиин, автономито округой, хизаарай, областной, районно Соведэй депутат тэрэшэлэн түмэр замай ба агаарай транспортаар түлбэригүйгөөр ябаха эрхэтэй.

СССР-эй арадай депутадуудай, союзна, автономито республикануудай арадай депутадуудай, нютагай Соведүүдэй арадай депутадуудай түлбэригүйгөөр ябаха гурим ба дурим үүд, транспортна эмхи зургааануудтай тоосоонуудтай холбоотой гурим, мүн тэрэшэлэн депутадай ажал ябуулгые бэелүүлхэдээ, депутадуудай хубиин транспорт хэрэглэхэ дүримүүд СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр ба союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдээр тодорхойлогдодог.

Статья 36. Депутадай ажаллаха эрхэнүүдые, сэрэгэй албатадай дундаhаа депутадай эрхэнүүдые хамгаалга

Соведэй зүбшөөлгүйгөөр депутат предприяти, эмхи зургаан гү, али организаци дээрэхи худэлмэрийөө, сэрэгэй бодото албанhаа захиргаанай (командованиин) үүсхэлээр гаргадаха, колхозhоо (ондоо кооперативhаа), hуралсалай эмхи зургааниаа гаргадаха гү, али журамай хэhээлтын гуримаар доогуур түлэгдэдэг худэлмэридэ оруулагдаха (тушаалааraа доошоо орохо) эзэргэгүй.

Соведэй гү, али тэрэнэй зургааануудай бүридэлдэ hүнгэдаhан дээрэhээ үйлэдбэриин гү, али албанай уялгануудhаа сүлөөлэгдhэн депутадта этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдэйнь болзорой дүүрэхэдэ, урданайнь худэлмэри (албан) гү, али тэрэнэй үгы hаань, ондоо адли худэлмэри (албан) олгогдодог.

Соведэ ба тэрэнэй зургааануудта депутадай худэлдэг сагынь худэлмэриинь нинтэ бэ таhалгаряагүй стажда, мэргэжэлэй талаар худэлмэриинь (албанай) стажда оруулагдадаг.

Статья 37. СССР-эй арадай депутадуудай, союзна болон автономито республикануудай ойроо хүртэшэгүй байлга

СССР-эй Верховно Соведэй, союзна республикын Верховно Соведэй зүбшөөлгүйгөөр СССР-эй арадай депутат, союзна республикын арадай депутат уголовно харюусалгада хабаадуулагдаха, hуулгагдаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhээлтын хэмжээнүүдтэ хабаадуулагдаха ёhогүй.

Автономито республикын арадай депутат автономито республикын газар дээрэ, мүн тэрэшэлэн автономито республикын бүхы газар дээрэ автономито республикын Верховно Соведэй зүбшөөлгүйгөөр уголовно харюусалгада хабаадуулагдаха, hуулгагдаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhээлтын хэмжээнүүдтэ хабаадуулагдаха ёhогүй.

Арадай депутадуудай хизаарай, областный, районно, городской, городтохи районно, поселково, сельскэ Соведэй депутат зохихо Соведэй зүбшөөлгүйгөөр Соведэй газар дээрэ уголовно харюусалгада хабаадуулагдаха, hуулгагдаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhээлтын хэмжээнүүдтэ хабаадуулагдаха ёhогүй.

Арадай депутадуудай нютагай Соведэй депутат туша уголовно хэрэг үүдхэхэ гурим СССР Союзай болон союзна республикануудай хууляар тодорхойлогдодог.

Статья 39. Депутадые харюусалгада хабаадуулха туша Соведэй зүбшөөл абаха гурим

Депутадые уголовно харюусалгада хабаадуулха, hуулгаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhээлтын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ туша Соведэй зүбшөөл абахын тула прокурор Соведтэ зууршалга хэдэг. Дээдэ зургаанай прокурор нимэ зууршалга баhал хэхэ аргатай.

Депутадта зэмэ тохохо гү, али hуулгаха зүбшөөл абахын урда, захиргаанай хуули эбдэhэн тухай хэрэг сүүдтэ эльгээхын урда зууршалга хэгдэдэг.

Депутадые харюусалгада хабаадуулха зүбшөөл абахын тула доодо зургаанай прокуророй Соведтэ оруулhан зууршалгые дээдэ зургаанай прокурор бусааха аргатай.

Прокуророй зууршалгые hараhаа хойшо бэшэ болзорто Совет хаража үзэдэг, зууршалга соо табигдаhан асуудалые шиидхэхэдэ хэрэгтэй нэмэлтэ материалнуудые тэрэ прокурорhоо эрихэ аргатай. Совет үндэhэ баримтатай шиидхэбэри абажа, гурбан үдэрэй болзорто тэрээн тухай прокурорто мэдээсэдэг. Үндэhэ баримтын бии hаань, Совет өөрынгөө шиидхэбэрие шэнээр хаража үзэхэ аргатай. Депутадай ойроо хүртэшэгүй байhан тухай асуудалые Соведэй хаража үзэхэдэнь, депутат хабаадаха эрхэтэй.

Арадай депутадуудай нютагай Соведэй шиидхэбэрие зүбшөөгөөгүй hаа, дээдэ зургаанай прокурор шиидхэбэрие болоулха, тус асуудалые тус тус Соведэй дахин хаража үзэхын тула дамжуулха тухай зууршалгатайгаар дээдын Соведтэ орохо эрхэтэй. Сельскэ, поселково, городской (районно мэдэлэй городой) Соведэй шиидхэбэрие болоулха ба асуудалые дахин хаража үзэлгэдэ дамжуулха тухай зууршалгатайгаар районно гү, али городской прокурор районно, городской Соведтэ орохо эрхэтэй. Хэрбээ Соведэй анханайнгаа шиидхэбэрие батадхаа hаань, областиин, хизаарай, республикын прокуророй зууршалгаар асуудал арадай депутадуудай областной, хизаарай Соведээр шиидхэгдэжэ болохо.

Тус статьягаар хараалагдаhан гуримаар прокуророй зууршалгые арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй hарын болзорто хаража үзөөгүй hаа, зохихо гү, али дээдын зургаанай прокуророй зууршалгаар дээдын Совет тэрэниие хойшолуулангүй хаража үзэхэ хэмжээнүүдые абадаг.

Соведтэ зууршалга хэhэн прокурор хэрэгтэй хаража дүүргэhэнэй hүүлээр гурбан үдэрэй болзорто хэрэгтэй мүрдэлгын гү, али хаража үзэлгын дүнгүүд тухай депутадые харюусалгада хабаадуулха гү, али hуулгаха зүбшөөл үгэhэн Соведтэ мэдээсэхэ үялгатай.

Хэрбээ бүридэлдэнь hүнгэдаhан Советэй харьяата газарhаа ондоо тээ депутадай гэмтэ ябадал хэhэн гү, али захиргаанай хуули эбдэhэн байгаа hаа, харин автономито республикын арадай депутадай автономито республикын бүридэлдэнь ородог союзна республикын газарhаа ондоо тээ гэмтэ ябадал хэhэн гү, али захиргаанай хуули эбдэhэн байгаад, харин депутадай энэ газарhаа ондоо тээ байгаа hаань, арадай депутадуудай нютагай Советэй депутадые уголовно харюусалгада хабаадуулха, hуулгаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhэлтын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ зүбшөөл абаhанай хэрэггүй. Арадай депутадуудай нютагай Советэй депутадай бүридэлдэнь hүнгэдаhан Советэй газар дээрэ байхада, харин автономито республикын арадай депутадай автономито республикын бүридэлдэнь ородог союзна республикын газар дээрэ байхада, уголовно харюусалгада хабаадуулха, hуулгаха гү, али сүүдэй гуримаар тохогдодог захиргаанай хэhэлтын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ туhай асуудал шиидхэхэ үедэ арадай депутадуудай нютагай Советэй депутадай бүридэлдэнь hүнгэдаhан Советэй газар дээрэ байгаа hаань, харин автономито республикын арадай депутадай автономито республикын бүридэлдэнь ородог союзна республикын газар дээрэ байгаа hаань, тус статьягаар тогтоогдоhон гуримаар иимэ зүбшөөл абалга бэелүүлэгдэдэг.

Статья 40. Депутадай үнэмшэлгэ ба энгэртээ зүүхэ тэмдэг

Депутадай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые Советэй мэдэрhэнэй hүүлээр депутадта үнэмшэлгэ ба энгэртээ зүүхэ тэмдэг үгтэдэг. Депутадай үнэмшэлгэ болон энгэртээ зүүхэ тэмдэг депутат этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдэйнгээ бүхы болзорто хэрэглэдэг.

Арадай депутадуудай үнэмшэлгэнүүд ба энгэртээ зүүхэ тэмдэгүүд тухай дүримүүдые, мүн тэрэшэлэн үнэмшэлгэнүүдэй болон энгэртээ зүүхэ тэмдэгүүдэй тухэл янзануудые баталдаг гэбэл:

СССР-эй арадай депутадуудайхине — СССР-эй Верховно Советэй Президиум;

союзна болон автономито республикануудай арадай депутадуудайхине, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй депутадуудайхине — зохихо союзна ба автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүд.

СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль. 1989 оной декабрийн 21.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Арадай депутадуудай съездын тогтоол

ЭМХИДХЭГДЭМЭЛ ГЭЛТЭ ЯБАДАЛТАЙ ТЭМСЭЛ ШАНГАДХАХА ТУХАЙ

Совет Социалис Республикануудай Союзай Арадай депутадуудай съездэй тогтоолдо hанаhаа, СССР-эй Верховно Советэй Президиумаас, Советэй Министрнүүдэй Совет, союзна, автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумуудаас, Министрнүүдэй Соведүүдээс, союзна, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдээс ирүүлэгдэн орсон, түүнтэй холбогдуулан Советэй Президиумаас, Министрнүүдэй Совет, союзна, автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумуудаас, Министрнүүдэй Соведүүдээс ирүүлэгдэн орсон, эдгээр материалуудыг судлан үзэж,

Хото, хүдөөгэй һонин

ТҮРЭЛ АРАДАА СУУРХУУЛЖА...

Тэрэ үдэшэ Ленинэй орденто Буряадаи гурэнэй оперо, баледэй академическэ театрай ордон үи түмэн дэнгүүдэрээ яларжа, олоороо ерэнэн харагшадаа урин дулааханаар угталаа. Мэтэ толороо бэлэй. Ямар ушараар энэ үдэшэ урдынхидаа орходоо үлүү байба гэшэб гэбэл, Буряадаймнаи бэлигтэй дуушан, СССР-эй арадай артист Дугаржаб Дашиевай түрэлһеер 50 жэлэй, мүн зохёохы замаинь 30 жэлэй ойн бэярта зорюулагдаһан ехэ концерт болобо ха юм.

Буряадаи АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Туруулэгшэ С. Н. Булдаев, КПСС-эй Улаан-Удын горкомой секретарь Р. Р. Хорикова, элитэ дуушанай нютагзархидай зүгһоо партиин Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь В. А. Иванов болон республикын ниитын эмхинүүдэй болон олониитын түлөөлэгшэд Дугаржаб Цыреновичые халуунаар амаршалжа, сэдьхэлэй һайхан үреэлнүүдые хэлэһэн байна.

Удаань концерт эхилжэ, оперын дуушад М. Раднаев, Б. Будаев, Ю. Шевченко, Б. Бороев, В. Бальжинимаев, Г. Шойдагбаева гэгшэд буряад арадаа суурхуулжа ябаһан сугхүдэлдэг нүхэртөө зорюулжа, мэдээжэ оперонуудһаа аринуудые дуулаһан байна.

Энэ сэдьхэлэй һайхан үреэлнүүдые, амаршалгануудые, дуунуудые тогтоожо абаһанайнгаа һүүлдэ Дугаржаб Дашиев түрэһэн нютагтаа зорюулжа, «Ара-Тори» гэжэ дуу сугларагшадай сэдьхэл худэлгэмөөр хангюурдаа. Тиихэдэ поэт М. Чойбоновой үгэ дээрэ зохёогдоһон шэнэ дуунуудые Дугаржаб Дашиев дуулаһан байна. Нэрлэбэл, А. Андреевэй «Тэбхэр сагаан табин наһан», Ю. Ирдынеевэй «Зэдын солоо», «Ноёхоной аялга» гэжэ дуунууд болоно. Концертын үргэлжэлэлдэ Д. Дашиев буряад, монгол, совет болон харинь гүрэнүүдэй композиторнуудай бэшэһэн оперонуудһаа аринуудые, дуунуудые шадамар бэрхээр дуулаа һэн.

Монголой гүрэнэй оперо, баледэй театраи симфоническа оркестрэй ахамад дирижер Жамсаранжав, Монголой залуу дуушадай конкурсын лауреат Мунхшүүр, баледэй артистнарай ушасхоорондын конкурснуудай лауреат, МНР-эй арадай артистка Оюун, баледэй залуу солист Немнабаатар гэгшэд энэ һайхан баяр баясхалангай удэшэдэ хабаадалсажа, концертые шэмэглээ. Манай бэлигтэй дуушанай аха дүү Монгол орондо хэдэн дахин айлшалжа, бэлиг шадабаряа харуулһан, монгол харагшадта мэдэгдэжэ болоһон тухай энэ дурдалтай байна.

Монголой Түб аймагай хүгжэмтэ-драмын театрай директор, уран һайханай ударидагша Б. Арюунболд, Эрдэнисэгэг нүхэртэйнь, мүн хүбиин урилгаар ерэһэн айлшан Ж. Дэмбэрэлсамбуу гэгшэдтэй концертын һүүлдэ хөөрэлдэхэдэмни, Дугаржаб Дашиев хадаа Монгол орондомнай тон мэдээжэ дуушан гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлээ һэн.

Иигэжэ буряад хубуумнай США-да, Канадада, Япондо, КНДР-тэ, мүн бусадшье оронуудта ябахадаа, түрэл арадайнгаа нэрэ солые үндэрөөр үргэжэ, буряад һайхан хүгжэм дуунуудтаяа танилсуулжа ябана ха юм.

В. ГУНЗЫНОВ.
Зүүн Сибириин соёлой институтэй эрдэм-шэнжэлгын секторые даагша.

БАЙСЫН ХҮНДЫДЭ

Зудхэли һууриннаа хоёр-гурба модо газар хойшолоод ябахада, Байса гэжэ нэрэтэй утахан хүнды оршодог. Эндэ үнеэдэй фермын, хонидой буусануудай хуушан һууринууд мүнөө эли тодоор үзэгдэнэ. Энэ бага, жабарта сохюулхагүй, һалхи хиинһээ зайсуушаг газарта, жэлэй эхиннһээ шэнэ барилга эхилээ. Эгээн түрүүн сагаан хирпичээр баригдаһан нилээд үндэрхэн гэр ялбайна, хажуудань тэрээнһээ багашаг үшөө нэгэ тэбхэр шулуун барилга бүтэнхэй, үна гүнээгыһөө һорожо гаргадаг түхеэрэлгэ мүн лэ ашаглалгада үгтэнхэй. Хүнэй байрлахэ томохон байшан бараа ойрохон тобойно.

Энэмнай «Родина» колхозой шэнэ һалбари болохо тэжээмэл хара ихалтар үнэгэдэй фермэ болоно гээшэ. Зудхэлиинхид үнгэрөөшэ намар Бооржоһоо 100 толгой эмэ, 30 эрэ амитадые асаржа, эндэ байрлуулба. Тэдэнээ газарһаа метр шахуу дээрэ табиһан һэрсэгэр түмэр клеткэнүүд соогуур нэгэ нэгээр табиһан байна. Яажа энэ янгинама хүйтэндэ амидарха амитад бэ гэжэ һанахаар. Тезд эдэнь арьяатан лэ һэн хойноо даарахагүй, хубхэгэр хубэн зөөлэн ноохотой, хөөрхэнүүд, ехэ боро, шэрхи амитад ха.

Маанадай эндэ хүрэхэдэ, эгээл удын эдеэлүүлгэ боложо байба. Шэтын мяханай комбинадта зорюута үлитргэжэ татаһан мяханай зүйлнүүдээр тэдэниие хооллуулдаг байна. Нэгэ арадта суудхэдэ 500 грамм эдеэн хүртэнэ. Тэрэнэй хэжуугаар мүн лэ уһа уудаг юм. Һаядаа дээрэ дурсагдаһан шулуун барилганууд соо тэжээл буйлуулдаг ба үлитргэдэг агрегадууд, холодильник гэхэ мэтын түхеэрэлгэнүүд табигдахань.

Эмэ үнэгэдынь зургаан һара болоод гүлгэлхэ аргатай. Тиигэхынь тула байрануудайнь хажууда тусхай дулаалагдаһан нүхэн гэрхэнүүд түхеэрэгдэжэ эхилээ.

Ангай фермэдэ Б. Гомбоев (ахалагшань), Б. Махазагдаев, Т. Дашибалбаров гэгшэд ехэ урматайгаар ажэллажа захалаа.

Тиигэжэ Зудхэлидэ ехэ һонин ажалай һалбари бии болобо. Уданшьегүй «зөөлэн алтанай» фермэ колхозой һанда олзо оруулжа эхилхэнь.

С. ГОРОВ.

Манай районой потребсоюзай баазада кондитернүүдэй республиканска конкурс үнгэрлэгдэбэ. Эндэ олон районуудай түлөөлэгшэд ерэжэ, амтатай пирожно, торт, конфетэ баридаг, болгодог шедаварааа мүрысөө бэлэй. Хоёр үдэрэй туршада үргэлжэлһэн конкурсын дүнгэй согсологдоходо, наймдай жэлэй туршада кондитераар хүдэлжэ ябаһан Ольга Коркина (Кабанск) түрүү һуури эзэлбэ гээд элирээ. Мухар-Шэбэрэй кондитерска цехые даагша Людмила Юрченко хоёрдохи һуурида гараба. Гурбадахи һуури мүн лэ манай районой түлөөлэгшэ — 4-дэхи разрядай кондитер Ирина Широкова ээзлээ.

Залуушуулай дүй дүршэлтэйшүүлһээ хаман абаха юумэн эндэ олон байгаа. Яагаад талха эзэхэб, торт кремээр гоёохоб, хэды шэнээн сагга худахаа, хүргэхэб — юрэдөө, кондитерска зүйлнүүдые бүтээхэнь нарин, нягта хэрэг ха юм. Хяагталаа эрэһэн Людмила Жамсаранова угаа һайхан «Чебурашка» гэжэ нэрэтэй торт бүтээхэ, «Понирхолтой бүтээлэй түлөө» гэлэн тусхай шанда хүртэбэ. Эгээл залуу кондитер Александр Жданов (Турунтаево) райпотребсоюзай комсомолой комитедэй зүгһөө мүн лэ урмашуулагдаа.

Т. НОСКОВА.
Мухар-Шэбэрэй район.

БАГАШУУЛДА АНХАРАЛТАЙГААР

Хэрэн тосхоной шэнэ, 4-дэхи ясли-садай ахалагша бүлэгэй хүмүүжүүлэгшөөр Эрхүүгэй багшанарай училищи дүүргэһэн комсомол залуу басаган Марика Шубина хүдэлмэрилдэг. Тэрэ түрэл нютагайнгаа үхибүүдые хүмүүжүүлэх хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандадаг заншалтай. Шэнэ жэлэй урда тээ эндэ хүхюун ёлкын наадан боложо, элдэб баг, хубсаһа үмдэһэн багашуулые Марина мүн лэ хүхеэгээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Шубина хүмүүжүүлдэг үхибүүдтээ.
В. ПЛУТТЫН фото.

ҮБГЭД, ХҮГШЭДТЭ

Районой социальна хангалтын хүдэлмэрилэгшэд, энэрхы сэдьхэлэй жасын түлөөлэгшэд ори ганса үндэр наһатайшуулай гэрнүүдтэ ерэжэ, амаршалба. Шэнэ жэлээр халуунаар амаршалаад, үдхэрүүлһэн һу, сай, шоколад, яблокануудые бэлэг болгон баряа. Тиихэдэнь ори ганса үбгэд, хүгшэд зүрхэ сэдьхэлһээ баярлажа, анхаралаа хандуулһандань халуун баярые хүргэбэ. Эдэ бүгэдын бэлэг Энэрхы сэдьхэлэй жасын районой отделениин зүгһөө дамжуулагдаа. Районой тус отделениин тоосооной счёдто мүнөө дээрээ 4 мянган тухэриг сугларанхай. Районой ба хотын предприятинууд, эмхи зургаанууд, ажаһуугшад ниитын хэрэгтэ мүнгэ ялаа дамжуулна. Жэшээнь, арадай депутадуудай горсоведэй болон райсоведэй хүдэлмэрилэгшэд 500 тухэриг мүнгэ энэ жасада оруулаа. Тиихэдэ Хяагтын инвалидуудай байшанда ажаһуугшад 400 тухэриг иишэнь дамжуулаа юм.

Ороһон мүнгэн үбшэн, ори ганса, наһатай хүнүүдэй хэрэглэмжэдэ үгтэнэ гэжэ мэдээжэ.

Т. КЛОЧИХИНА.
Хяагтын район.

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ УРДАХАНА

Гусиноозерск хотын залуушуулай соёлой түбэй дэргэдэ шэнэ «Планета» гэжэ видеосалон Шэнэ жэлэй эгээл урдахана нээгдэбэ. Холбоолжоной нүүрһэнэй үүрхайн залуушуулай гэр байрын комплексын түлөөлэгшэ Шухрат Низаев тэрэниие хүтэлбэрилнэ. Дүшэн хүниие багтаана зал соо Новосибирскһээ асаргдаһан япон аппаратура тодхогдонхой. Эндэ һонирхолтой фильмүүд харуулагдана. Гусиноозерскын эгээл олон зонтой райондо түбхинэһэн энэ салон руу хүн зон дуратайгаар ерэнэ.

Сэлэнгын район.

С. ДАМДИНОВ.

Хүдөөһөө ерэһэн бэшэг

ХОРГОДОШОО ГҮШ, БУДАМШУУ?

НЮТАГ нугынгаа, айл аймагайнгаа, аха дүүнэрэйнгээ, хүршэ байдаг Эрхүүгэй, Шэтын областнуудай буряад-монгол угсаатанай ажаһуудаг округуудай арад зоной һонин һорьмойе андалдан, үргэмжэтэй газэртань үгэ хүүрээ ойлголсон, «хадхалаатай» халадань хамаг шараяа гаргалсан, һүүлэй һүүлдэ, эсэхэй эсэстэ эльгэн тараг, эбтэй нүхэд бололсон, эльбэргэеэ мэдэлсэн, эртын наизанууд зэнгааралаа тарадаг һэн бэшэ аалди?

Эй, халаг, ши, Будамшуу! Одоол һэнгэргүй, нүхэр, һэшхэлгүй танил байшаба гээшэ гүш? Олон тоото уншагшадаа, ойро һанадаг захилшадаа мартаба гүш, али өөрөө ахирдэбэб гэжэ тэрьедэбэ, хергодобо гээшэ гүш? Али тулмаашатайхан болохоолороо, түрэл «Буряад үнэнһөө» тэрьедэхэ, талииха гэбэ гүш? Ехэнхидэ «Правда Бурятии» газетын хуудаһанууд дээрэл дайралдадаг болонхойш. Ши тэндээшье, эндээшье, холуушье, ойрохонуушье ябажа, яһатан бүхэнэй дунда өөрынгөө нэрые олоод, нюураа нюултагүй ябадаг бэлэйш. Мүнөө юун болсошобоб? Али хубилган шэнэдхэлгын шанга долгин соогуур тамерха хусагүй байшаба гүш? «Гүш?» гэжэ асууха юумэн олон.

Шинии абганар, аханар: Гургалдайн гурбан сэсэн, Алсагар Мархай, Мархайн аша Тархай гэхэшэлэн, годлиёо табяад, номоёо нюудаггүй, гэрээд хэлээд, миинтэ һуудагүй, саарһан дээрэ мүртэй, сая түмэн уншагшадтай, бэшэгшэдтэйшье һэн бэлэй. Шишье, Будамшуу, абганар ахакарайнгаа мүрые мүшхэжэ, нэрэ согыень һуларуулангүй, нэхы нэмэргыень халсаруулангүй, эрьин эрхы тамшаалгажа, эрдэмэй хүсэ харуулжа, һайнаа мэдүүлжэ, һойханаа дамжуулжа, түшэмэд зондоо хүндэтэй, түмэн олон мэтгэалтай ябатараа, яашаба гээшэбши? Будэрөө гүш хэрэгтэй, бүгдэрөө гүш ябадалдаа?

Ухэа шамда заалтагүй, урданайхяараа мэдэнэбди. Ажалдаа түрэн ерожо, арад түмэнэйнгөө зориг, хэшээлые хурса гуурһанайнгаа хүсөөр бэдарууле! Амаралтаяа дүүргэжэ, ажалдаа ороходошни уулаахабди, Будамшуу! Баяртай!

Д. АЮШЕЕВ,
журналист.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.15 — Ритмическэ гимнастика. 9.35 — «Спортлотогой» тираж. 9.50 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 12.15 — Анимационно киногой бүхэсоюзна нэгэдэхи фестивалиин фильмүүд. «Крок». 12.45 — «Уран шүлэгэй долгин дээрэ». 12.55 — «Корсар» балет. Ленинградай Гүрэнэй С. М. Кировэй нэрэмжэтэ оперо болон баледэй академическэ театрай фильм зүжэг. 14.15 — Эдир дуушадай конкурс. 15.15 — «Элүүр энхэ байлга». 16.00 — «Хүгжэмтэ киоск». 16.30 — Үхибүүдтэ дамжуулга-наадан. 17.30 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн улаасхоорондын VIII фестиваль. (Итали). 18.00 — «Элүүлэлгын гэзэр — Торонто». 19.30 — «Юун, хаана, хэзээ болоо?». Түгэсхэлэй дамжуулга. 22.00 — Долоон үдэр. 23.00 — «Хүгжэм агаарай долгиндо». УЛААН-УДЭ. 23.45 — «Шэнэ жэлээр, хүндэтэ нүхэдүүд!». МОСКВА. 00.10 — Совет дуунай концерт. 00.50 — Шэнэ жэлээр, нүхэдүүд! Совет арадые амаршалга. 01.05 — Һайндэрэй концерт. 04.05 — Шэнэ жэлэй «50Х50» дискотекэ. 04.30 — Һайшаагдадаг хүгжэмэй шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!». 9.15 — «Про Федота — стрельца — молодого удальца». РСФСР-эй арадай артист Л. Филатовай фильм-концерт. 10.10 — «Самая обаятельная и привлекательная» — уран һайханай фильм. 11.35 — Шэнэ һонин. 11.45 — Нацинууд хоорондын харилсаануудай асуудалнуудаар публицистическэ дамжуулга. 13.30 — Киноконцерт, мультфильм. 14.50 — «Вас вызывает Таймыр» — уран һайханай фильм. 16.15 — Ирония судьбы или с легким паром» — уран һайханай фильм. 19.35 — «Про кота» — уран һайханай фильм. 20.25 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.10 — Киноконцерт. 22.00 — Долоон үдэр. 23.00 — «Түбэй телевидениин залуушуулай редакци таниие урина». УЛААН-УДЭ. 23.45 — Шэнэ жэлээр, хүндэтэ нүхэдүүд! МОСКВА. 00.10 — «Түбэй телевидениин залуушуулай редакци таниие урина» гэһэн программын үргэлжэлэл. 00.50 — Шэнэ жэлээр! Совет арадые амаршалга. 01.05 — Түбэй телевидениин залуушуулай редакци таниие урина. 02.05 — «Агаарай долгиндо хүгжэм». 04.15 — «Хатар, хатар, хатар».

ТЕЛЕВИДЕНИ

ПОНЕДЕЛЬНИК, 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 10.00 — Фольклорно-хореографическа «Хорошки» ансамблиин концерт. 10.40 — Баримтата фильмүүд. 11.10 — «Булта хүнүүд циркдэ дуратай». 11.55 — Мультфильм. 12.10 — Кубын телевидениин программа. 13.10 — Хоккейгээр нүхэр ёһоной үүлэлга. «Торонто Мейпл Лифс» (Канада) — «Динамо» (Москва). 15.10 — «Дуун-89» фестивалиин түгэсхэлэй концерт. 16.55 — Мультфильм. 17.25 — «Дуун-89» фестивалиин түгэсхэлэй концертын үргэлжэлэл. 19.25 — Мультфильм. 19.40 — «Визит дамы» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.30 — «КВН-89». Түгэсхэл. Харьковай сэрэгэй инженернэ дээдэ училищиин, Ураалай ба Донецкэ политехническэ институдуудай командануудай үүлэлга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 10.00 — Үглөөнэй гимнастика. 10.15 — Мультфильм. 11.00 — «Хүгжэмтэ бэлэг». (Польшын телевидени). 11.30 — «Городецкие мастера» — баримтата фильм. 12.00 — «И пока на земле существует любовь» — фильм-концерт. 12.30 — «Кувырок через голову» — үхибүүдтэ фильм. 13.40 — «Андрей Миронов дуулана». Киноконцерт. 14.[illegible] терлинкын [illegible] хүгшэдэй хүгшэжэг. 15.55 — А[illegible]кын ансамбль [illegible] 16.25 — «Киносер[illegible] дубль. 18.25 — [illegible] 18.35 — «Киносерн[illegible] дубль. 19.35 — «Не[illegible] шедевры» — хүгжэм [illegible] 21.00 — «Амгалан [illegible] багашуул!» 21.20 — «До[illegible]ануков» — баримтата фи[illegible] 22.00 — Время. 22.30 — «Кино[illegible]пантин. 3-дахи дубль. «Ф[illegible]ристка» — уран һайханай фи[illegible] (Канада).

1990 ОНОЙ ЯНВАРИИН 1-һээ 7 ХҮРЭТЭР

ВТОРНИК, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. 1-дэхи сери. 10.50 — Гитара дээрэ наадаха. 11.10 — «Ая амитадай аймагта». 12.10 — Мультфильм. 12.30 — «Хүн, Газар дэлхэй. Юртемцэ». 13.30 — Время. 14.00 — «Мой друг — лошадь» — олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. (Франци). «Лос-фантастикос» — 1-дэх сери. «Последние гиганты» — 2-дохи сери. 16.30 — «В поисках капитана Гранта» — 7 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 17.35 — «Компьютертэй зорюулагдаһан дамжуулга. 19.30 — Время. 20.00 — Камерна театрэй байгуулагдаһаар 75 жэлдэ. 20.40 — «Уран шүлэгэй долгин дээрэ». 20.45 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — Время. 22.30 — СССР-эй арадай артистка Ирина Архиповагай концерт. 23.30 — Уран зохёолшо Н. Задорновой зохёол бүтээлнүүд тухай.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Великие дела» — баримтата фильм. 9.45 — Мультфильм. 10.00, 12.00 — Француз хэлэн. 10.30 — В. Шекспир. «Зимняя сказка» — зүжэг. 12.30 — «Молодость» ансамбль хатарха. 12.50 — «Кортик» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери 14.00 — Ритмическэ гимнастика. 14.30 — «Квартет» — телефильм. УЛААН-УДЭ. 17.35 — «Капля калмыцкой крови» — баримтата фильм. 18.15 — «Снежинка» — фильм-концерт. 18.35 — Байгал. 18.50 — «Поет земля Бурятская» — хүгжэмтэ фил[illegible] (Буряадай АССР-эй 50 жэ[illegible] 1973 ондо Гостелерадиогой [illegible] хилаар Свердловско кино[illegible]диин буулгаһан фильм). 2[illegible] — Байгал. 20.25 — БАМ-ай [illegible]нельщигүүдтэ — үгэ. МОСК[illegible] 21.00 — «Амгалан нойрсогты, [illegible]гашуул!» 21.15 — «Арадай [illegible]га дуунууд». 21.30 — Ритмич[illegible] гимнастика. 22.00 — Ростов[illegible] Дону хотын телестудиин [illegible] жүүлга. 22.30 — «Попрыгуны[illegible] уран һайханай фильм. 24.[illegible] «Юрмала-90». Совет эстр[illegible] дуу гүйсэдхэдэг залуушуу[illegible] бүхэсоюзна V конкурсын [illegible]гиональна шата.

СРЕДА, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. 2-дохи сери. 10.45 — Мультфильмүүд. 11.10 — Уран зохёолшо Н. Задорновой зохёол бүтээлнүүд тухай. 12.10 — Арадай ялга дуунууд. 12.30 — Хүүгдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.30 — Время. 14.00 — «Мой друг — лошадь» — олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 3-дахи сери. «Самая маленькая лошадь». 4-дэхи сери. «Ужряжка от одной до четырех лошадей». 16.30 — «В поисках капитана Гранта» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. «Тридцать седьмая параллель». 17.35 — «Исповедь цивилизованного кооператора» — баримтата фильм. 18.15 — «Амар сайн, хүгжэм! 19.00 — Мультфильм. 19.30 — Время. 20.00 — «Круги на воде» — баримтата фильм. 2-дохи фильм. 20.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — Телесеанс. 23.10 — Душанбедэхи телефильмүүдэй бүхэсоюзна 13-дахи фестивалиин шэнэ хүртэһэн фильмүүд. «Гибель Марины Цветаевой» — баримтата фильм. 00.15 — «Песни, идущих за солнцем» — цыган ансамблиин хабаадалгатай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильмүүд. 9.55. 12.40 — Немец хэлэн. 10.25 — В. Коростылев. «Человек из страны Грин» — зүжэг. 13.10 — «Кортик» — үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 14.20 — «Татарай оперын үсэгэлдэр ба мүнөөдэр». 15.15 — «Подружка моя» — телефильм. УЛААН-УДЭ. 17.35 — Му[illegible] фильм. 17.45 — Барим[illegible] фильм. 18.55 — А. Гель[illegible] «Скамейка». Эрхүүгэй Н. [illegible]лопковой нэрэмжэтэ облас[illegible] драмын театрай зүжэг. 19.[illegible] Байгал. 20.05 — «Скамейка» [illegible]жэгэй үргэлжэлэл. 20.50 — [illegible]носхолнууд. МОСКВА. 21.[illegible] «Амгалан нойрсогты, б[illegible]шуул!» 21.15 — «Хэрбээ тэдь[illegible]рөө һаа». 22.00 — Эб найр[illegible]далай совет жасын ажал яб[illegible]га тухай. 22.30 — «Золотая [illegible]на» — уран һайханай фильм [illegible]дахи сери. 23.35 — «Юрмала-[illegible] конкурс. Москвадахи ре[illegible]нальна шата.

ЧЕТВЕРГ, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм 1-дэхи фильм 3-дахи сери. 10.40 — Баримтата фильм. 11.00 — Телесеанс. 11.30 — «Гибель Марины Цветаевой» — баримтата фильм. 12.35 — Мультфильм. 12.45 — «Амар сайн, хүгжэм!» 13.30 — Время. 14.00 — «Мой друг — лошадь» — олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 5-дахи сери. «Бузкачи». 6-дахи сери. «Гаучос Памперос». 16.30 — «В поисках капитана Гранта» — 7 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. «Талькаф». 17.35 — В.-А. Моцартын, Р. Шуманай фортепианна зохёолнууд. 18.25 — Хүүгдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.30 — Время. 20.00 — «Зогсьш, агшан зуура». 20.40 — Мультфильм. 20.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. 3-дахи сери. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — Оперодо дуратайшуулда» гэжэ телеклуб. 23.55 — «Манай гай баялиг». Хоёр үүлэлга. 0.25 — Концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «И возлюби его в сердце своем» — баримтата фильм. 9.35 — Фольклорно ансамблиин концерт. 10.00, 11.45 — Испан хэлэн. 10.30 — Б. Кифф. «Прищучил» — фильм-зүжэг. 12.15 — Авторска дуунай Московско клубай 30 жэлдэ. 13.10 — «Кортик» — үхибүүдтэ фильм. 3-дахи сери. 14.20 — «Надежды свет» — баримтата фильм. 14.50 — «Девушка из легенды» — телефильм. 1-дэхи сери. «Майна». УЛААН-УДЭ. 17.35 — Киноочерк. 17.55 — «Номой далай руу аяншалга». 18.30 — Байгал. 18.50 — «Экран» — теле-согсолбори. 19.20 — «Фитиль». 19.30 — Байгал (буряадаар). 19.55 — 1989 оной декабриин 15-да КПСС-эй обко[illegible] Полит-гэгээрэлэй байша[illegible] дэргэдэхи нийтын-политиче[illegible] түбэ өөнэдыгөө хүтэлбэрэ[illegible] ба өөнэдынгөө олоһон а[illegible]гөөр өөнэдыгөө хангаха гур[illegible]да республикын шэнжэн ор[illegible] хараа шэглэлые зубшэн хэл[illegible]гэ. 21.00 — Соносхолну[illegible] МОСКВА. 21.10 — «А[illegible]лан нойрсогты, багашуу[illegible] 21.15 — Хоккейгээр н[illegible]ёһоной үүлэлга. «Мо[illegible]аль Канадиенз» (Канада) [illegible] «Крылья Советов» (Мос[illegible] 22.00 — Башкирай газарай [illegible] дуунууд. 22.30 — «Золотая [illegible]на» — уран һайханай фильм [illegible]дахи сери. 23.40 — «Каунасс[illegible] колокола» — фильм-концерт[illegible]

ПЯТНИЦА, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. 4-дэхи сери. 10.45 — «Зогсьш, агшан зуура». 11.35 — «Манай угай баялиг». Хоёр үүлэлга. 12.00 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн улаасхоорондын VIII фестиваль. (Итали). 12.30 — Хүүгдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.30 — Время. 14.00 — «Мой друг — лошадь» — олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 7-дохи сери. «Последние самураи». 8-дахи сери. «Конь республиканских гвардейцев из Пежжа». 14.50 — «Чук и Гек» — үхибүүдтэ фильм. 16.30 — «В поисках капитана Гранта» — 7 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. «Золотой бог». 17.3 — «16-тай ба тэрээнһээ дээшэ аһатайшуулда» гэжэ программада хүгжэмтэ хабсаргалтта. 1.30 — Время. 20.00 — Хүгжэмтэ хабсаргалтын үргэлжэлэл. 0.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи фильм. 8-дахи сери. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — «Хараа бодол». 00.10 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 00.30 — Ехэшүүлдэ мультфильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Ород поздүүдэй шүлэгүүдэгэ найруулагдаһан дуунууд. 9.45, 12.15 — Англи хэлэн. 10.15 — К. Гоцци. «Ворон» — Москвагаи сэтирын театрай фильм-зүжэг. 12.45 — «Бронзовая птица» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 13.50 — Баримтата фильм. 14.20 — Ритмическэ гимнастика. 14.50 — «Девушка из легенды» — телефильм. 2-дохи сери. «Нам[illegible]кор всему». УЛААН-УДЭ. [illegible] — Киножурнал. 17.35 — «Бе[illegible]олень тундры» — уран һа[illegible]най фильм. 18.50 — Худе[illegible] ажалшадта концерт. 19.[illegible] Буряад хэлэнэй хэшээл. [illegible] — Буряад ороной һонин[illegible] МОСКВА. 21.00 — «Амг[illegible]нойрсогты, багашуул!» 21.[illegible] «Парнас тээшэ шата». 21.[illegible] Баримтата фильм. 21.50 — [illegible] Шнитке. Оркестрэй [illegible] скрипкэ дээрэ гүйсэдхэг[illegible] концерт. 22.30 — «Утомле[illegible]солнце» — уран һайханай фи[illegible] 24.00 — Рождественскэ һу[illegible]аялгануудд.

СУББОТО, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Эжы, аба бидэ гурбан». 10.00 — Инструментальна триогой концерт. 10.15 — Ахалагша классайхидта литературна нааданай хабсаргалта. 11.05 — Мультфильм. 11.15 — Киномэдээсэл. 12.15 — «Камбоджа сегодня» — киноочерк. 12.50 — Эрдэм дэлгэрүүлгын кино-шэнжэлэл. 13.50 — Иллэтын 45 жэлдэ. «Батальоны просят огня» — 4 серитэй уран һайханай фильм 1-дэхи, 2-дохи сери. 16.15 — Анимационно киногой бүхэсоюзна 1 фестивалиин фильмүд. «Крок». 16.45 — «Вам и не снилось» — уран һайханай фильм. 18.25 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн улаасхоорондын VI фестиваль. (Камбоджо). 18.40 — Улаасхоорондын шэнжэлэл. 19.25 — «Жертвоприношение» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — ...Аншлаг 00.10 — Алла Пугачевагай дуунай театр. (03.15 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Крымэй экологи. 9.50 — «Тайна «черных дроздов» — уран һайханай фильм. 11.25 — Мультфильмүүд. 12.05 — «Бронзовая птица» — үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 13.10 — НБА-гай мэргэжэлтэ баскетболистнуудай дунда США-гай чемпионат. 14.10 — Новгородто славян бэшэгэй ба соёлой һайндэр. 15.20 — Виктор Тихоновтэй тенилсалга. 16.50 — Баримтата фильм. 17.40 — [illegible]танда хабаатай спорт». 17.[illegible] Мультфильмнүүд. 18.35 — Славкин. «Картина» — фи[illegible] зүжэг. 19.30 — Время. 20.[illegible] Киноконцерт. 21.00 — «Амг[illegible] нойрсогты, багашуул!» 21.[illegible] Хойто-Осетиин АССР-эй Г[illegible]лерадио. «Гэрэйнгээ гула[illegible]г хажууда». 21.40 — Хүгж[illegible] абонемент. 22.30 — Сибир[illegible]ородой православна һүмэ[illegible]хай баримтата фильм. 23.[illegible] Духовно хүгжэмэй конц[illegible] 01.50 — «Господин-оформит[illegible] — уран һайханай фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Бултаанда хабаатай спорт». 9.20 — Ритмическэ гимнастика. 9.50 — «Спортлотогой» тираж. 10.00 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэбэ!» 12.00 — Үглөөнэй зугаа нааданая дамжуулга. 12.30 — «Элүүр энхэ байлга». 14.15 — «Батальоны просят огня» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 16.30 — Бултанда зөөлөгэй ажал хэрэгүүд». 18.3 — «Новогоднее приключение Саши и Вити» — уран һайханай фильм. 20.00 — Виолончель дээ наадаха. 20.15 — Баримтата фильмүүд. 20.35 — Ленинградай филармониин академическэ симфоническа оркестр наадаа. 20.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо» — олон серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — Долоон үдэр. 23.00 — «Стечение обстоятельств» — уран һайханай фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.15 — «Илмэрс и Марина» — баримтата фильм. 9.40 — Мультфильмнүүд. 10.05 — «Чужая белая и рябой» — уран һайханай фильм. 11.40 — Союзна республикануудай кинопублицистикэ. 12.30 — «Бронзовая птица» — үхибүүдтэ фильм. 3-дахи сери. 13.35 — Н. В. Гоголь. «Мертвые души». Челябинскын куклануудай областной театрай фильм-зүжэг. 15.30 — Совет Росси тухай. 18.00 — Улаасхоорондын шэнжэ[illegible]